

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2019-2022

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Věra Libichová

**Speciální pedagog, jeho role ve vzdělávání dětí se
specifickou poruchou učení na malotřídní škole**

Praha 2022

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Milan Fleischmann

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED (PART TIME) STUDIES

2019-2022

BACHELOR THESIS

Name and surname

Title

Special pedagogue, his role in the education of children with
specific learning disabilities at a small school

Prague 2016

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

Mgr. Milan Fleischmann

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 1.3.2022

Jméno autorky .....

Poděkování

Ráda bych poděkovala Mgr. Milanu Fleischmannovi za cenné rady, věcné připomínky, vstřícnost a odborné vedení při zpracování této práce.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá problematikou malotřídních škol, rolí speciálního pedagoga a jeho zapojení do výuky na malotřídní škole. Práce se dále věnuje specifickým poruchám učení a vzdělávání žáku se specifickými poruchami učení. Teoretická část práce se zabývá charakteristikou malotřídních škol, profesí speciálního pedagoga a specifických poruch učení. Praktická část popisuje, na základě dotazníkového šetření, jakou roli má speciální pedagog při vzdělávání dětí se specifickou poruchou učení a zda je jeho role z pohledu kolegů pedagogů i rodičů na školách docenována. Práce také uvádí informace o žácích z případových studií.

Klíčová slova

čtení, čtení s porozuměním, dějiny malotřídních škol, dysgrafie, dyslexie, legislativa, malotřídní škola, případová studie, psaní, reedukace, speciální pedagog, specifické poruchy učení, žák

Annotation

The bachelor thesis is focused on the issue of small schools, the role of a special pedagogue and his involvement in teaching at a small school. This thesis also deals with specific learning disabilities and education of students with specific learning disabilities. The theoretical part of the thesis deals with the characteristics of small schools, the profession of special pedagogue and specific learning disabilities. The practical part describes, on the basis of a questionnaire survey, what role a special pedagogue has in the education of children with a specific learning disability and whether its role is appreciated from the point of view of fellow teachers and parents in schools. The thesis also provides information about students from case studies.

Keywords

reading, reading comprehension, history of small schools, dysgraphia, dyslexia , legislation, small school, case study, writing, reeducation, special pedagogue, learning disabilities, pupil

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 MALOTŘÍDNÍ ŠKOLY.....	10
1.1 Vymezení pojmu.....	10
1.2 Historický vývoj	11
1.2.1 Počátky školství do roku 1922	11
1.2.2 Školství v letech 1922-1948.....	13
1.2.3 Školství v letech 1948-1989.....	14
1.2.4 Školství v letech 1989-1996.....	16
1.3 Specifika malotřídních škol	17
1.4 Malotřídní školy a současnost.....	20
1.5 Legislativa.....	22
2 SPECIÁLNÍ PEDAGOG NA ZŠ.....	25
2.1 Legislativa.....	25
2.2 Uplatnění speciálního pedagoga a jeho role	25
2.3 Speciální pedagog ve školském zařízení	26
2.4 Funkce speciálního pedagoga	27
3 SPECIFICKÉ PORUCHY UČENÍ (SPU).....	28
3.1 Vymezení pojmu.....	28
3.2 Příčiny a projevy SPU.....	30
3.3 Diagnostika SPU	30
3.4 Náprava SPU.....	31
4 ZÁKLADNÍ SPU	34
4.1 Dysgrafie.....	34
4.2 Dyslexie	35
4.3 Dyskalkulie	37
4.4 Dysortografie	39
PRAKTICKÁ ČÁST	41
5 STANOVENÍ CÍLE VÝZKUMU.....	42
6 ŽÁCI S DYSLEXIÍ.....	42

6.1	Případová studie č.1	42
6.2	Případová studie č. 2	45
6.3	Případová studie č. 3	47
7	ŽÁCI S DYSGRAFIÍ.....	50
7.1	Případová studie č. 1	50
7.2	Případová studie č.2	52
7.3	Metody používané při výzkumu, analýza cíle výzkumu	54
8	VYHODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE.....	54
8.1	Vyhodnocení rozhovorů s pedagogy a ostatními pedagogickými pracovníky ...	54
8.2	Rozhovor se speciálními pedagogy	55
8.3	Rozhovor s rodiči žáků se speciálně vzdělávacími potřebami	57
8.4	Dotazníkové šetření mezi rodiči	58
8.5	Souhrnné shrnutí	58
	ZÁVĚR	60
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	61
	SEZNAM ZKRATEK	63
	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	64
	SEZNAM PŘÍLOH.....	65

ÚVOD

Téma práce *Speciální pedagog, jeho role ve vzdělávání žáků se specifickou poruchou učení na malotřídní škole* úzce souvisí s mým zaměstnáním. Pracuji jako pedagožka v malotřídní škole na vesnici a během své pedagogické praxe jsem se setkala se specifickými poruchami učení (dále jen SPU). Je to téma, které mě zajímá a hodně rezonuje i v našem školství. Bohužel není mnoho dostupných materiálů a pramenů, z kterých bychom mohli čerpat. Má osobní zkušenost se promítá i do fungování malotřídky a bohužel i tomuto tématu se nedá najít dost informací. Co však můžeme podotknout, práce pedagogů je na těchto školách stejná jako práce pedagogů na plně organizovaných školách. Cíl by měl být společný pro všechny pedagogy, a tím je kvalitní vzdělávání.

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit uplatnění a činnost speciálního pedagoga na malotřídní škole a jeho práce se žáky se specifickými poruchami učení.

Práce je rozdělena na dvě části – praktickou a teoretickou, přičemž teorie je rozdělena do čtyř kapitol a praxe je popsána ve třech kapitolách.

První kapitola teoretické části je zaměřena na malotřídní školy, vymezení základní pojmu, charakteristiku a legislativu související s malotřídní školou. V druhé kapitole se zaměřujeme na speciálního pedagoga z hlediska legislativy, na jeho uplatnění a funkci ve školských zařízeních. Třetí kapitola se zabývá specifickými poruchami učení, vymezení základních pojmů, příčinami SPU, její diagnostikou a nápravami. V poslední kapitole části se zaměříme na konkrétní specifické poruchy učení.

Praktická část práce se zaměřuje na výzkum a případové studie žáků s dyslexií a dysgrafií. Výzkum je veden pomocí polostandarizovaných rozhovorů a dotazníkového šetření. Zkoumá práci a činnost speciálního pedagoga na malotřídních školách. Ze získaných dokumentů je provedeno vyhodnocení výzkumu.

TEORETICKÁ ČÁST

1 MALOTŘÍDNÍ ŠKOLY

1.1 VYMEZENÍ POJMU

V literatuře pojem malotřídní škola není zcela ustálen a můžeme se setkat s několika označeními jako malotřídní škola, málotřídní škola, ale i malotřídka. Pro účely této práce budeme užívat termínu malotřídka.¹ Ta je chápána jako škola, v níž jsou alespoň v jedné třídě společně vyučovány žáci ze dvou a více ročníků. Jak Průcha ve své knize uvádí: „Škola, v níž jsou žáci 1. stupně základní školy vyučováni ve spojených třídách zpravidla ve venkovských lokalitách. Existuje jako jednotřídní škola, dvojtřídní, ev. trojtřídní.“²

V publikaci Trnkové se dočteme: „Za malotřídní školu je označována taková škola, v jejíž alespoň jedné třídě jsou vyučováni žáci více než jednoho ročníku.“³ Autorka ještě vysvětluje, že - „Od změny školského zákona (č.561/2004 Sb.) v roce 2004 nejsou malotřídky v tomto zákoně uvedeny jako zvláštní organizační forma ZŠ a tento zákon rozlišuje pouze školy /plné (mající všech 9 ročníků) nebo neúplné (školy, které mají méně než 9 ročníků).“⁴

Situace malotřídek je velice obsáhlá, mnoho autorů se zaměřuje na různé prvky těchto škol, někteří autoři je dělí podle geografického specifika, jiní pro jejich fungování v obci vzhledem k venkovským tradicím. Tradice malotřídek není jen

---

¹ Pro účely této práce budeme používat pojem malotřídka.

²Průcha, J., Walterová, E., Mareš, J., Pedagogický slovník,1995, str. 111. ISBN 80-7178-029-4

³Trnková, K., Knotková, D., Chaloupková, L., Malotřídní školy v České republice, 2010, str.11, ISBN 978-80-7315-204-8

⁴ Trnková, K., Knotková, D., Chaloupková, L., Malotřídní školy v České republice, 2010, str.9, ISBN 978-80-7315-204-8

specifikací České republiky, tyto školy můžeme najít i v jiných státech, ale ani tam tyto školy nejsou jednoznačně vymezené. Obecně však můžeme říci, že jsou to takové školy, kde je menší počet žáků, jsou tvořeny z menších skupin a obecně se nacházejí spíše na vesnicích, nebo v menších městech.

V České republice mohou být malotřídky pouze pro první stupeň základní školy. Poté žáci těchto škol přechází na druhý stupeň, na plně organizovanou školu⁵. Tyto školy mezi sebou mají ve většině případů sjednanou tzv. spádovost. V praxi to znamená, že žáci z malotřídek automaticky přechází na školu, která je pro ně dopředu sjednaná. Nemusí to být ovšem škola, která je malotřídce geograficky nejbliže. V posledních letech, kdy byly silnější ročníky, se často řešilo, na jakou spádovou školu tyto žáky poslat.

1.2 HISTORICKÝ VÝVOJ

1.2.1 POČÁTKY ŠKOLSTVÍ DO ROKU 1922

Velký význam pro rozvoj školství souvisí s reformami Marie Terezie, která na území Rakouska Uherska, tudíž i našem území, zavedla povinnou šestiletou školní docházku. Všeobecný školní řád pro ni v roce 1774 vytvořil opat Jan Ignác Felbinger. Tento řád platil dále v rakouských zemích a platil skoro 100 let. Jak ve své knize uvádí Trnková: „*Za účelem jeho plnění byly zřízeny tři typy škol, a to triviální, hlavní a normální. Žádná z nich neměla tolik tříd, kolik měla ročníků. To znamená že celé elementární školství bylo organizována jako malotřídní.*“⁶ Základem vyučování v těchto školách bylo tzv. *trivium*.⁷ Výše zmíněná autorka dále uvádí: „*Při celodenním*

---

⁵ V literatuře se používá pojem plně – organizovaná škola, aby byl se kladl důraz na odlišnost výuky, organizaci a strukturu oproti malotřídce. Jde o takovou školu, kde každý ročník má svoji samostatnou skupinu a třídu. Každý ročník se vyučuje zvlášť. Plně organizovaná je taková škola, která má ročníky od 1. do 9. ročníku.

⁶Trnková, K., Knotková, D., Chaloupková, L., Malotřídní školy v České republice, 2010, str.16, ISBN 978-80-7315-204-8

⁷ Trivium – čtení, psaní počítání

*vyučování mohlo být v jedné učebně až 80 dětí na jednoho učitele. Vzrostl-li jejich počet nad 100, mohla se otevřít další třída a učitel dostal pomocníka.*⁸

Triviální školy tak začaly tvořit obraz tehdejší vesnice. Vyučování na venkovských školách tehdy bylo na velmi nízké úrovni. Pro učitele v této době nebylo žádné speciální vzdělávání. Stávalo se tedy že leckde učili různí řemeslníci, vysloužilí vojáci. K profesi učitele stačilo umět číst, psát, umět základy katechismu (náboženství). Učitele často provázela chudoba, při své učitelské profesi si často vydělávali i jinde např. jako řemeslníci, hraním v kostele, opisováním knih a not. Tito učitelé většinou bydleli ve škole, a tak se mimo jiné starali i o budovu samotnou. Někteří učitelé měli tzv. pomocníky, které si ovšem sami vydržovali a platili je ze svých už tak nízkých příjmů. Docházka dětí do školy nebyla nijak velká, děti totiž musely v domácnostech, na polích či v hospodářství pomáhat. Docházka také závisela i na ročním období. Vyučování začínalo modlitbou. Většinou se učilo z paměti, protože tehdy byly učebnice vzácné.

V roce 1869 byl vydán Říšský školní zákon. Jak autorka Trnková uvádí „*V tomto zákoně z roku 1869 se poprvé objevuje pojem malotřídní škola.*“⁹ Řízení škol převzal stát, začaly vznikat místní, okresní a zemské školní rady. V tomto roce byla uzákoněna osmiletá školní docházka. Vznikaly školy obecné a měšťanské, výše zmíněná autorka dále uvádí „*Obecné školy byly určeny především dětem, které nemohly nebo nechtěly studovat na střední škole. Měšťanské školy se orientovaly zejména na budoucí živnostníky a byly zpravidla jen ve větších městech či městysech, na vesnicích se zřizovaly školy obecné. Osnovy obou škol se lišily, osnovy pro školu obecnou byly méně náročné.*“¹⁰ Ve školách se nově objevovaly nové předměty jako je přírodopis, zeměpis, dějepis, tělocvik, aj. a při výuce se používaly nejrůznější školní pomůcky. Žáci

---

⁸ Trnková, K., Knotková, D., Chaloupková, L., Malotřídní školy v České republice, 2010, str.16, ISBN 978-80-7315-204-8

⁹ Trnková, K., Knotková, D., Chaloupková, L., Malotřídní školy v České republice, 2010, str.17, ISBN 978-80-7315-204-8

¹⁰Trnková, K., Knotková, D., Chaloupková, L., Malotřídní školy v České republice, 2010, str.18, ISBN 978-80-7315-204-8

dostávali čtvrtletní vysvědčením. V jedné třídě mohlo být maximálně 80 žáků. Což muselo být pro učitele na malotřídních školách velmi náročné. I vzdělávání učitelů se zlepšilo, protože vznikly čtyřleté učitelské ústavy.

Tento zákon s několika novelami platil až do roku 1948. Školství se během tohoto období velmi změnilo. Začaly se stavět pro školy i nové budovy. Na konci 19. století se škola vyskytovala téměř na každé vesnici. Jak Trnková uvádí: „v 70. letech 19. století vznikaly iniciativy podporující snižování počtu jednotřídek, škol na výuku nejnáročnější. V roce 1880 vyústily v konkrétní návrh vzniku obvodních (újezdních), které by se zřizovaly v místech, kde do vzdálenosti 1 km nebyla více třídní škola (tzn. větší než jednotřídka).“¹¹ Z těchto návrhů se nic neuskutečnilo.

1.2.2 ŠKOLSTVÍ V LETECH 1922-1948

Změna ve fungování malotřídek nastala v roce 1922, kdy vznikl tzv. Malý školský zákon. Jak se dočteme v publikaci od autora Kohouta „*Malým školským zákonem z roku 1922, kterým byly zrušeny úlevy ve školní docházce a základní vzdělání bylo infikováno. V roce 1935 byly pak zákonem č. 233 rozšířeny tzv. měšťanské školy tak, že umožňovaly docházku i venkovským dětem.*“¹² Nicméně podle Trnkové: „*Stále víceméně platilo, že základní školství zůstalo (z více než 80 %) organizováno jako malotřídní. I nadále byly pro malotřídky vydávány zvláštní učební osnovy, v nichž byl krácen vyučovací obsah. Ten byl stanoven nikoliv pro ročníky, ale pro oddělení, do nichž byly řazeny děti nejbližšího věku.*“¹³

Vývoj školství pozastavila za druhé světové války německá okupace, protože školy spadaly pod německou administrativu. Jak se z internetového zdroje dozvídáme: „*Po vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava 15. března 1939 byly záležitosti školství*

---

¹¹ Trnková, K., Knotková, D., Chaloupková, L., Malotřídní školy v České republice, 2010, str.18,ISBN 978-80-7315-204-8

¹²Kohout, K., Základy obecné pedagogiky, 2010, str. 75. ISBN 978-80-266-1400-5

¹³Trnková, K., Knotková, D., Chaloupková, L., Malotřídní školy v České republice, 2010, str.21, ISBN 978-80-7315-204-8

v kompetenci české vlády, bezvýhradně podřízené Velkoněmecké říši.“¹⁴ . Ze zdroje MŠMT¹⁵ se dozvídáme: „Na území osvobozeného Československa byla Ústavním dekretem prezidenta republiky č. 1/1945 Sb., o nové organizaci vlády a ministerstev v době přechodné, obnovena činnost nejvyšší instance školské správy – **Ministerstva školství a osvěty**.¹⁶ V letech 1945–1948 byla velká snaha o různé reformy českého školského systému. Kohout ve své knize uvádí: „K dohodě však nedošlo a diskuzi nakonec ukončil „Únor 1948“.“¹⁷

1.2.3 ŠKOLSTVÍ V LETECH 1948-1989

V roce 1948 přijali školský zákon, a jak Trnková ve své knize uvádí byl to zákon „který zřídil jednotnou školu.“¹⁸ Školní povinná docházka byla prodloužena o jeden rok, nicméně délka povinné docházky se v průběhu let ještě několikrát změnila.

Trnková ještě upřesňuje organizaci malotřídky: „Podle nového zákona, měl každý ročník malotřídní školy tvořit samostatné oddělení a platily pro něj neredukované osnovy jako pro plně organizované národní školy.“¹⁹ Toto období bylo, co se týká existence a fungování malotřídek velmi kolísavé, především proto že podpora od státu byla malá Tehdejší režim v Kolik 60. letech rozhodl, že bude podporovat plně organizované školy, a tak docházelo k postupnému rušení malotřídek, byly zachovány pouze malotřídky, které měly více než jednu třídu. Tento proces trval až do roku 1989. Podle Trnkové se celý proces nejcitelněji: „dotkl jednotřídek, jejich množství se v letech

---

¹⁴ <https://www.msmt.cz/ministerstvo/165-let-ministerstva-skolstvi-mladeze-a-telovychovy>

¹⁵ MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

¹⁶ <https://www.msmt.cz/ministerstvo/165-let-ministerstva-skolstvi-mladeze-a-telovychovy>

¹⁷ Kohout, K., Základy obecné pedagogiky, 2010, str. 75. ISBN 978-80-266-1400-5

¹⁸ Trnková, K., Knotková, D., Chaloupková, L., Malotřídní školy v České republice, 2010, str.23, ISBN 978-80-7315-204-8

¹⁹ Trnková, K., Knotková, D., Chaloupková, L., Malotřídní školy v České republice, 2010, str.23, ISBN 978-80-7315-204-8

1976–1989 snížilo dvanáctkrát, k řádovým poklesům však došlo i u škol dvoj a trojtřídních. Školy čtyřtřídní se v důsledku realizace nové koncepce čtyř ročníkového prvního stupně ZŠ od školního roku 1980/1981 staly školami plně organizovanými.²⁰

Tabulka 1 Organizace stupňů základních škol v letech 1960–1989

Školní rok	Školy					Celkem počet škol
	jednotřídní - počet	dvoutřídní - počet	trojtřídní - počet	čtyřtřídní - počet	pětitřídní - Počet	
1960 /1961	2511	2384	857	317	2345	8 414
1965 /1966	2043	1973	786	319	2289	7 410
1970 /1971	1979	1767	684	348	2201	6 979
1975 /1976	1413	1465	493	259	2275	5 905
1980 /1981	174	1097	318	2652	----- -	4 241
1985 /1986	94	906	228	2770	----- -	3 998
1988 /1989	116	813	180	2810	----- -	3 919

Zdroj: Upraveno podle Malotřídní školy v České republice²¹

V tabulce vidíme, jak se měnil počet jednotřídních škol a vzrůstající počet čtyřtřídních škol. Což je výsledkem snahy přejít na plně organizované školy, ke kterému nakonec došlo ve školním roce 1980/1981.

²⁰Trnková, K., Knotková, D., Chaloupková, L., Malotřídní školy v České republice, 2010, str.29, ISBN 978-80-7315-204-8

²¹ Trnková, K., Knotková, D., Chaloupková, L., Malotřídní školy v České republice, 2010, str.29. ISBN 978-80-7315-204-8

1.2.4 ŠKOLSTVÍ V LETECH 1989-1996

Změna politické situace roku 1989 s sebou přinesla mnoho změn, které se týkaly i školství a dotklo se to i fungování malotřídek. Obce měly možnost zvážit obnovu malotřídek a stát se jejich zřizovateli. Trnková ve své knize uvádí „*V komunální politice se objevily snahy o návrat k tradiční občanské vybavenosti a škola patřila mezi její základní prvky. Začala být vnímána nejen jako dostupné centrum vzdělávání dětí, ale zároveň jako potencionální centrum obnovy sociálního a kulturního života obce.*“²² Tento názor a přístup z obcí dodnes zaznívá. Hned na počátku 90. let se povinná školní docházka opět prodloužila na devět let. Toto bylo ustanoveno v novele zákona 172/1990, výše zmíněná autorka dále uvádí „*Devátý ročník nebyl však povinný, nadaní žáci mohli odcházet na střední školy z 8. ročníku školy základní. Toto vše změnila novela z roku 1995, která definovala jednotnou strukturu školství.*“²³ První stupeň tvořil 1. – 5. ročník, druhý stupeň tvořil 6. – 9. ročník. I v tomto období byla existence malotřídek ohrožena. Podle Trnkové: „*Pro malotřídky se stalo klíčovým číslem číslo 13, neboť právě tento průměrný počet žáků na třídu signalizoval situaci, která mohla znamenat snížení počtu tříd na škole nebo úplný zánik. Podle demografické situace však MŠMT těmto školám i nadále udělovalo výjimky.*“²⁴ Některé malotřídky zanikly, ale tento úbytek nebyl tak dramatický jako v předchozím období. Počet malotřídek od školního roku 1989/1990 do školního roku 1995/1996 ukazuje graf č. 2

Na grafu můžeme pozorovat vzrůstající počet malotřídek, pouze ve školním roce 1993/1994 počet malotřídek oproti předchozímu roku klesl. V následujícím roce jejich počet opět stoupl.

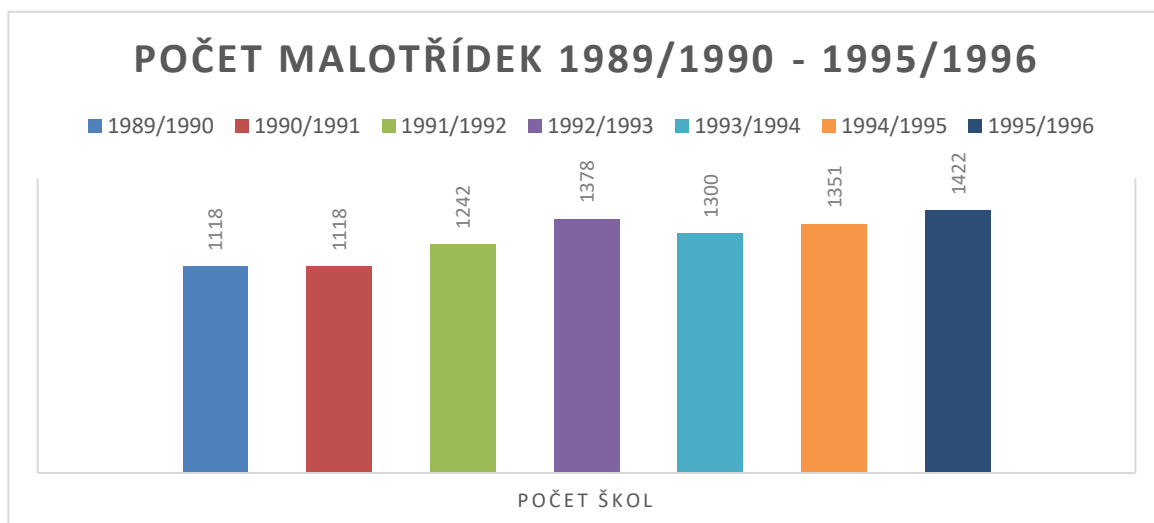
²²Trnková, K., Knotková, D., Chaloupková, L., Malotřídní školy v České republice, 2010, str.32. ISBN 978-80-7315-204-8

²³Trnková, K., Knotková, D., Chaloupková, L., Malotřídní školy v České republice, 2010, str.32. ISBN 978-80-7315-204-8

²⁴ Trnková, K., Knotková, D., Chaloupková, L., Malotřídní školy v České republice, 2010, str.33. ISBN 978-80-7315-204-8

Graf 1 Počet malotřídek 1989/1990–1995/1996

Zdroj: Upraveno podle tabulky Malotřídní školy v České republice²⁵

V této kapitole jsme zrekapitulovali historický vývoj malotřídek a zjistili jsme, že nejprve byl školský systém tvořen jako malotřídní. malotřídky. Plně organizované školy se začaly objevovat během let 20. století. Současnou situaci malotřídek si popíšeme v další kapitole.

1.3 SPECIFIKA MALOTŘÍDNÍCH ŠKOL

Jak už jsme v předchozí kapitole uvedli, malotřídky mají několik specifik a jejich charakteristika není zcela jednotná, proto se jimi v této části budeme podrobněji zabývat. Jak již víme, malotřídky jsou školy, kde se společně učí žáci dvou i více ročníků. Toto se využívá při menším počtu žáků z několika ročníků. Malý počet žáků ovlivňuje, jak práci žáků, tak učitelů. V mnoha ohledech malotřídky fungují jako rodina. Žáci jednotlivých ročníků spolu vzájemně mnohem více komunikují, některé vyučovací i vzdělávací aktivity mají společné. Například Projektové dny nejsou dělané jen pro žáky jednoho ročníku, ale ve většině případů jsou připravovány pro všechny ročníky. Oproti městskému prostředí je zde menší anonymita, žáci a učitelé se mnohem

---

²⁵Trnková, K., Knotková, D., Chaloupková, L., Malotřídní školy v České republice, 2010, str.32.
ISBN 978-80-7315-204-8

více znají. I lidé z obce mají větší přístup ke škole a školnímu prostředí. Mnoho škol pořádá tzv. komunitní setkání, kdy připravují pro občany obce různá vystoupení, pořádají školní akce, kde prezentují svou práci, či vystoupí v nějakém představení. Trnková ve své knize uvádí: „*Malotřídky se nacházejí zejména v obcích do 1500 obyvatel (90 % z těch, které se účastnily dotazování), u větších obcí jde spíše o výjimky v řádu jednotek procent. Dá se tedy jednoznačně mluvit o tom, že malotřídky jsou venkovským fenoménem (z hlediska počtu obyvatel bývají venkovská sídla s méně než 2 000 obyvateli). Je zajímavé, že i v malých obcích s méně než 500 obyvateli jsou tyto školy zastoupeny poměrně hojně.*“²⁶ Někteří autoři malotřídky přirovnávají k alternativním školám.

Na malotřídkách se většinou uplatňuje skupinové vyučování. Učitel musí žáky všech ročníků zaměstnat tak, aby se vzájemně nevyrušovali. Věkově smíšená skupina přináší žákům mnoho výhod. Tímto se přirozeně rozvíjí a dále uplatňuje smysl pro spolupráci. Mladší žáci se od starších spolužáků přirozeně učí a okoukávají od nich i vzájemné návyky. Starší žáci naopak těm mladším pomáhají. Tímto se učí přirozeně a nenásilně toleranci, respektu a vzájemné ohleduplnosti.

Pro malotřídky je velmi důležitá spolupráce a komunikace se zřizovatelem, což bývá zpravidla příslušný obecní úřad. Ten se podílí na spolufinancování školy, ať už na provozních nákladech, nebo na vybavenosti školy, nebo také může přispět například formou menších dárečků pro děti na již výše zmiňovaných akcích.

Specifik malotřídních škol je mnohem více, pro přehlednost a lepší rozlišení jsou uvedeny v následující tabulce č. 2, kde jsou porovnány malotřídky s plně organizovanou školou.

---

²⁶Trnková, K., Knotková, D., Chaloupková, L., Malotřídní školy v České republice, 2010, str.68.
ISBN 978-80-7315-204-8

Tabulka 2 – Porovnání malotřídek a plně organizovaných škol

Plně organizovaná základní škola	Malotřídka
Učitel učí pouze jeden ročník	Učitel učí více ročníků najednou
Nacházejí se převážně ve větších městech a obcích	Jsou spíše specifíkem vesnice
Současně první i druhý stupeň základní školy	Pouze první stupeň základní školy
Větší anonymita	Užší sociální kontakty
Ve škole je více tříd, kdy každý ročník má svoji třídu	Menší počet tříd, jednu třídu, může sdílet více ročníků
Velký počet pedagogů, v jednotlivých třídách i na prvním stupni základní školy se pedagogové mohou častěji měnit	Menší počet pedagogů, žáci a učitelé se navzájem dobře znají
Nestálý kolektiv – častější střídání žáků	Stálý kolektiv, v průběhu let se kolektiv moc nemění
Nízké, skoro žádné zapojení do kulturního života města – školy spíše pořádají individuální akce, zpravidla určené jen pro školu	Podpora kulturního života v obci
Velký počet žáků ve třídě (až 30)	Nízký počet žáků i přesto, že ročníky jsou spojené
Větší finanční zabezpečení	Nedostatek finančních prostředků na lepší zabezpečení školy a prostředí
Větší anonymita při výuce – pedagog nemá díky většímu počtu žáků, tolik prostoru na individuální přístup ke každému žákovi	Individuální přístup k žákům, díky menšímu počtu žáků
Menší vzdělávací prostory	Díky menšímu počtu žáků, mají větší prostor jak ve třídách, tak i ve společných prostorech
Větší vybavenost	Díky jinému financování, může být vybavenost malotřídek menší
Pro některé žáky delší vzdálenost od domova	V místě bydliště, pokud je škola spádová i pro okolní obce, není vzdálenost taková jako do větších měst na plně organizované školy

Zdroj: vlastní autor Věra Libichová

Počet dětí ve třídě a její uspořádání je závislé na celkovém počtu dětí na škole. Školy mohou být jednotřídní, dvojtřídní, trojtřídní, čtyřtřídní a pětítřídní. Toto rozdělení si určuje ředitel školy, musí však splňovat podmínku průměru počtu žáků na třídu (nepletete si s ročníkem), což je 14. Pokud tato škola nesplňuje, má možnost u svého zřizovatele zažádat o výjimku. Většinou jsou tyto žádosti schváleny. Rozdělení ročníků tedy může být rozdílné. Trojtřídní škola má jeden ročník samostatně a další třídy mohou být spojené po dvou ročníkách. Pokud je škola dvojtřídní, jsou v jedné třídě spojené tři ročníky a v druhé třídě jsou dva ročníky. Pokud je škola jednotřídní, nachází se v její třídě všechny ročníky najednou. Při spojení několika ročníků do jedné třídy, není podmínkou, aby měli žáci společné všechny předměty. Předměty a vyučující se mohou různě kombinovat. Žáci mají některé předměty spojené, na jiné jsou odděleni. Práce učitele je ve spojených ročnících velmi náročná, nejen z pohledu organizace výuky. Ve své publikaci Trnková uvádí: „*Největší zastoupení mají školy dvojtřídní školy, naopak nejméně nacházíme čtyřtřídek. Pětítřídní malotřídky jsou spíše výjimečné, podle dostupných dat je jejich relevantní četnost 0,2.*“²⁷

1.4 MALOTŘÍDNÍ ŠKOLY A SOUČASNOST

Zákon z 24. září 2004 neboli Školský zákon 561/2004 přinesl do školského systému některé změny. Dvořáková ve své knize tento systém nazývá jako „*systém předpřevratový*.“²⁸ Tento školský zákon nemluví o malotřídkách, ale rozlišuje školy pouze na školy, které mají devět ročníků základního vzdělávání a školy, které mají méně ročníků (malotřídky). Toto se dočteme ve Vyhlášce č. 48/2005 Sb. „*4(1) Škola tvořená pouze třídami prvního stupně má nejnižší počet žáků ve třídě v případě*

- a) školy tvořené jednou třídou 10 žáků,*
- b) školy tvořené dvěma třídami průměrně 12 žáků,*
- c) školy tvořené třemi třídami průměrně 14 žáků,*
- d) školy tvořené čtyřmi a více třídami průměrně 15 žáků.*

---

²⁷ Trnková, K., Knotková, D., Chaloupková, L., Malotřídní školy v České republice, 2010, str.64. ISBN 978-80-7315-204-8

²⁸ Dvořáková, M., Kolář, Z., Tvrzová, I., Základní učebnice pedagogiky, 2015, str. 240. ISBN 978-80-247-5039-2

*Dále pak § 5(2) Na prvním stupni školy lze do jedné třídy zařadit žáky z více než jednoho ročníku prvního stupně. Na druhém stupni školy nelze do jedné třídy zařadit žáky z více než jednoho ročníku druhého stupně. Do jedné třídy nelze zařadit žáky prvního a druhého stupně.*²⁹

Jednou za čas se u malotřídek projednává jejich smysl a systém, a to především v rámci financování těchto školských zařízení. V současné době se řeší změna financování podle regionálního školství tzv. Phmaxu z roku 2020. Některým školám tento systém pomohl k lepšímu finančnímu zabezpečení.

V různých publikacích se uvádí, že přibližně 38 % škol v České republice jsou malotřídky. Bohužel přesné údaje nejsou dohledatelné. Poslední aktuální údaj, který nalezneme na stránkách MŠMT, je ke dni 30. 9. 2020. Tyto údaje se nachází v upravené podobě v tabulce č. 3.

V tabulce vyčteme, že největší počet malotřídek se nachází v Jihomoravském kraji, poté následuje Středočeský kraj a Moravskoslezský kraj. Naopak nejmenší počet malotřídek má Hlavní město Praha, což potvrzuje výše zmíněnou charakteristiku, že malotřídky je spíše ve venkovských oblastech. Z tabulky dále vyčteme, že nejvíce tříd s malotřídní výukou najdeme ve Středočeském kraji, za ním následuje Jihomoravský a pomyslnou třetí pozici drží Moravskoslezský kraj. Naopak nejméně malotřídních tříd se nachází v Karlovarském kraji.

Přestože v minulosti byla snaha malotřídky úplně zrušit, jsou v současné době velmi oblíbené a našly si tak své místo ve školském systému.

V tabulce zelená barva značí nejmenší počet, červená barva značí nejvyšší počet

---

²⁹ 48/2005 Sb. Vyhláška o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky. Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 04.03.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-48>

Tabulka 3 Počet malotřídek v roce 2020

<i>Základní školy „malotřídky“</i>	<i>Počet ZŠ celkem</i>	<i>Počet běžných tříd</i>	<i>Počet tříd s malotřídní výukou</i>
<i>Hlavní město Praha</i>	<i>24</i>	<i>308</i>	<i>57</i>
<i>Středočeský kraj</i>	<i>163</i>	<i>555</i>	<i>300</i>
<i>Jihočeský kraj</i>	<i>82</i>	<i>295</i>	<i>142</i>
<i>Plzeňský kraj</i>	<i>65</i>	<i>209</i>	<i>115</i>
<i>Karlovarský kraj</i>	<i>25</i>	<i>91</i>	<i>42</i>
<i>Ústecký kraj</i>	<i>52</i>	<i>174</i>	<i>91</i>
<i>Liberecký kraj</i>	<i>73</i>	<i>304</i>	<i>132</i>
<i>Královehradecký kraj</i>	<i>119</i>	<i>498</i>	<i>212</i>
<i>Pardubický kraj</i>	<i>113</i>	<i>445</i>	<i>196</i>
<i>Kraj Vysočina</i>	<i>136</i>	<i>490</i>	<i>231</i>
<i>Jihomoravský kraj</i>	<i>164</i>	<i>703</i>	<i>292</i>
<i>Olomoucký kraj</i>	<i>116</i>	<i>395</i>	<i>211</i>
<i>Zlínský kraj</i>	<i>78</i>	<i>310</i>	<i>137</i>
<i>Moravskoslezský kraj</i>	<i>132</i>	<i>717</i>	<i>240</i>
<i>Celkem v ČR</i>	<i>1 342</i>	<i>5 494</i>	<i>2 398</i>

Zdroj: upraveno podle údajů na webu MŠMT

1.5 LEGISLATIVA

Malotřídky nemají svůj speciální školský zákon. Řídí se tedy Školským zákonem 561/2004, který sice pojem malotřídky nijak nevymezuje, v jeho ČÁSTI PRVNÍ § 7 (3) se jen uvádí „*Druhy škol jsou mateřská škola, základní škola, střední škola*“

(gymnázium, střední odborná škola a střední odborné učiliště), konzervatoř, vyšší odborná škola, základní umělecká škola a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky. Ministerstvo stanoví prováděcím předpisem typy škol podle jejich zaměření pro účely jejich označování³⁰.“ V DRUHÉ ČÁSTI § 48 pak upřesňuje: „Základní vzdělávání v základní škole má 9 ročníků a člení se na první stupeň a druhý stupeň. První stupeň je tvořen prvním až pátým ročníkem a druhý stupeň šestým až devátým ročníkem. V místech, kde nejsou podmínky pro zřízení všech 9 ročníků, lze zřídit základní školu, která nemá všechny ročníky.“³¹

Zákon č. 561/ 2004 Sb. Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)³² je rozdělen na dvacet částí a je doplněn o Přechodná ustanovení.“ Každá část zákona je zaměřena na něco jiného a plynule na sebe navazuje.

Zákonů a vyhlášek, kterými se školská zařízení musí řídit, je mnoho. Pro účely této práce se zmíníme jen o některých z nich.

Zákon č. 563/2004 Sb. Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů³³

- ČÁST PRVNÍ – Pedagogičtí pracovníci škol a školských zařízení
- ČÁST DRUHÁ – zrušeno

---

³⁰ 561/2004 Sb. Školský zákon. Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 04.03.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

³¹ 561/2004 Sb. Školský zákon. Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 04.03.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

³² Vokáč, P., Zelená, J., Peštálová, L., Školský zákon s odborným výkladem, 2012 str. 7. ISBN 978-80-904324-1-3

³³ Suková, B., Zákon o pedagogických pracovnících, nařízení vlády č.75/2005 Sb. s výkladem, 2005, str. 5.

- ČÁST TŘETÍ – Změna zákona o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů
- ČÁST ČTVRTÁ – zrušeno
- ČÁST PÁTÁ – Účinnost
- PŘECHODNÁ USTANOVENÍ

Zákon č. 284/2020 Sb. – „Zákon, kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č.178/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů“³⁴

- ČÁST PRVNÍ – Změna školského zákona
- ČÁST DRUHÁ – Změna zákona, kterým se mění zákon č.561/2004 a zákon 200/1990
- ČÁST TŘETÍ – Zrušovací ustanovení
- ČÁST ČTVRTÁ – Účinnost

Zákon č. 379/2015 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 72/2005 Sb. – Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

---

³⁴561/2004 Sb. Školský zákon. Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 04.03.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

Vyhláška č. 197/2016 Sb.- Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další vyhlášky

Vyhláška č.27/2016 Sb. – Vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

Vyhláška č. 410/2005 Sb. - Vyhláška o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých

2 SPECIÁLNÍ PEDAGOG NA ZŠ

2.1 LEGISLATIVA

Pozice Speciálního pedagoga je řízena zákonem č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících, Zákon č. 379/2015 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a dále pak vyhláškou č. 72/2005, kde je popsána náplň práce školního speciálního pedagoga. Aby jedinec mohl tuto práci vykonávat, musí mít magisterské vzdělání v oboru Speciální pedagogiky. Nebo v rámci rozšiřujícího vysokoškolského studia si doplnit studium učitelství a pedagogiky. Studenti bakalářského studia mají uplatnění rozdílné, mohou však pracovat taktéž s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Přesný popis najdeme ve výše zmíněných zákonech a vyhlášce, popř. v Katalogu podpůrných opatřeních.

2.2 UPLATNĚNÍ SPECIÁLNÍHO PEDAGOGA A JEHO ROLE

Jak Kendíková ve své publikaci uvádí „*Speciální pedagogy zaměstnávají české školy stále častěji. Tito pracovníci nesporně zkvalitňují poradenský servis a péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami i žáky nadané. Krom toho zvyšují výukové kompetence pedagogů.*“³⁵

---

³⁵ Kendíková, J., Školák se speciálními vzdělávacími potřebami,2017, str.11.
ISBN 978-80-7496-305-6

Speciální pedagog musí mít kvalifikaci a odpovídající vzdělání pro pedagogickou, nebo výchovnou práci s jedinci se speciálními vzdělávacími potřebami.

Můžeme rozlišovat Speciálního pedagoga – logopeda nebo psychopeda, somatopeda, tyflopeda podle jeho zaměření. Úkolem speciálního pedagoga je výchovná a vzdělávací činnost u dětí postižených různými odchylkami od normy (smyslové, tělesné, duševní, zdravotní nebo poruchami chování). Může pracovat buď přímo ve škole, nebo v poradnách pomáhající, jak rodičům, tak i dětem, v rehabilitačních centrech. Nebo také v oblasti vědy a výzkumu či metodiky zabývající se výchovou a vzděláváním jedinců se speciálními vzdělávacími potřebami. Speciální pedagog může mít také soukromou praxi, kde se zaměřuje na reedukaci určitých specifických poruch. K reedukaci může využívat i různé programy na rozvoj oslabených funkcí např. Kupoz, Kuprev, Maxík, aj.

2.3 SPECIÁLNÍ PEDAGOG VE ŠKOLSKÉM ZAŘÍZENÍ

Podle pana docenta Laci: „Profesionálna zodpovednosť nevzniká automaticky nabodnutím kvalifikácie, alebo získaním diplomu. Rodí sa postupne a výrazne sa zúčastňuje na utváraní morálky pedagoga a jeho charakterového profilu.“³⁶ O niekoľkých stránkach ve své publikaci dále upřesňuje: „V rámci učiteľovej osobnosti má nezastupiteľné miesto sebarozvoj a sebevýchova.“³⁷

Do funkce speciálního pedagoga jmenuje pracovníka ředitel školy. Speciální pedagog působí v celém školském systému, své uplatnění najde od mateřských škol až po školy vysoké (zde spíše jako profesor). Školní speciální pedagog může svou praxi vykonávat ve školském zařízení jak na částečný, tak plný úvazek. Bývá rovnocenným partnerem celého týmu, ať už po odborné stránce spolu s výchovným poradcem, metodikem prevence aj.), tak i na pedagogické úrovni pouze jako učitel.

---

³⁶Laca, S., Sociálna pedagogika,2019, str. 130. ISBN 978-80-906237-3-6

³⁷Laca, S., Sociálna pedagogika,2019, str. 144. ISBN 978-80-906237-3-6

2.4 FUNKCE SPECIÁLNÍHO PEDAGOGA

V roli učitele jsou činnosti speciálního pedagoga podobné jako u jiných učitelů.

Jeho hlavní funkcí je reedukace u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Vede různé zájmové kroužky, které jsou určeny pro nápravu specifických poruch. Vede Předmět speciálně pedagogické péče, kde pracuje s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami na základě doporučení Pedagogicko-psychologické poradny nebo Speciálně pedagogického centra. Dále velmi blízce spolupracuje s asistenty pedagogů, konzultuje s nimi pokroky a postupy výuky konkrétního dítěte. Doporučuje další postup a metody, které jsou pro žáka vhodné. Konzultuje pedagogické postupy s vyučujícími, kteří se střídají u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Svoje činnosti nemá jen pro oblast specifických poruch učení, ale konzultuje poruchy širokého spektra.

Zaměření speciálního pedagoga

- Metodická pomoc pro ostatní pedagogy
- Depistážní činnost
- Diagnostikování speciálně vzdělávacích potřeb žáka
- Úprava školního prostředí, zajištění speciálních pomůcek a didaktických materiálů
- Spolupráce s PPP a SPC
- Komunikace s rodiči žáka.
- Vedení příslušné dokumentace
- Spolupráce na vytváření IVP³⁸ a Plánu podpory, průběžně vyhodnocování
- Sledování pokroků, popř. poklesů daného žáka
- Speciální pedagog má ve školském zařízení nezastupitelnou funkci.

---

³⁸ IVP – zkratka pro Individuální plán podpory

3 SPECIFICKÉ PORUCHY UČENÍ (SPU)

3.1 VYMEZENÍ POJMU

V Pedagogickém slovníku Průcha uvádí, že specifické vývojové poruchy učení jsou „*Heterogenní skupina poruch, které se projevují obtížemi při nabyvání a užívání dovedností, jako mluvení, porozumění mluvené řeči, čtení (dyslexie), psaní (dysgrafie, dysortografie, matematické posuzování nebo počítání (dyskalkulie).*“³⁹ Nejstarší definice specifických poruch učení pochází z USA, který jako první vydal roku 1967 **Úřad pro výchovu dětí** a zní takto: „*Specifické poruchy učení jsou poruchami v jednom nebo více psychických procesech, které se účastní v porozumění řeči nebo k užívání řeči, a to mluvené nebo psané. Tyto poruchy se mohou projevovat v nedokonalé schopnosti naslouchat, myslet, mluvit, číst, psát nebo počítat. Zahrnují stavy jako je např. narušené vnímání, mozkové poškození, lehká mozková dysfunkce, dyslexie, vývojová dysfázie atd.*“⁴⁰ Další definice z Národního ústavu zdraví z Washingtonu (1980) zní takto: „*Poruchy učení jsou souhrnným označením různorodé skupiny poruch, které se projevují zřetelnými obtížemi při nabyvání a užívání takových dovedností, jako je mluvení, porozumění mluvené řeči, čtení, psaní, matematické usuzování nebo počítání. Tyto poruchy jsou vlastní postiženému jedinci a předpokládají dysfunkci centrálního nervového systému. I když se porucha učení může vyskytnout souběžně s jinými formami postižení (jako např. smyslové vady, mentální retardace, sociální a emocionální poruchy), nebo souběžně s jinými vlivy prostředí (např. kulturní zvláštnosti, nedostatečná nebo nevhodná výuka, psychogenní činitelé), není přímým následkem takových postižení nebo nepříznivých vlivů.*“⁴¹

Zelinková poruchy učení definuje takto: „*Poruchy učení je termín označující heterogenní skupinu obtíží, které se projevují při osvojování a užívání řeči, čtení, psaní,*

---

³⁹Průcha, J., Walterová, E., Mareš, J., Pedagogický slovník, 1995, str. 209. ISBN 80-7178-029-4

⁴⁰ Matějček, Z., Dyslexie, 1988, str. 25.

⁴¹ Matějček, Z., Dyslexie, 1988, str. 25.

naslouchání a matematiky. Tyto obtíže mají individuální charakter a vznikají na podkladě dysfunkcí centrální nervové soustavy.”⁴²

Můžeme tedy říci, že specifické poruchy učení jsou jednou z příčin školní neúspěšnosti, vznikají jako důsledek dílčích dysfunkcí centrálního nervového systému, které jsou potřebné pro rozvoj a osvojení jednotlivých školních dovedností. Pro vznik těchto poruch je typická určitá struktura schopností, kdy je obecná inteligence na přijatelné úrovni, ale nejsou dostatečně rozvinuté dílčí kompetence pro rozvoj učení. Intelukt u jedinců se specifickou poruchou učení nebývá ve většině případů omezený, ale jsou omezené některé dílčí kompetence potřebné k učení.

Specifických poruch učení máme několik např.

- Dyslexie – specifická porucha čtení
- Dysgrafie – specifická porucha psaní
- Dysortografie – specifická porucha pravopisu
- Dyskalkulie – specifická porucha matematických schopností
- Dyspraxie – specifická manuální zručnosti
- Dysmuzie – specifická porucha hudebních schopností
- Dyspinxie – specifická porucha kreslení.

Některé tyto poruchy si podrobněji popíšeme v následující kapitole. Specifické poruchy učení nejsou jen předmětem zkoumání pedagogických věd, ale i ostatních věd např. psychologie a lékařské vědy. Lékařské vědy mají pro specifické poruchy učení svoji klasifikaci, která je uvedena v Mezinárodní klasifikaci nemocí a během roku 2022 se bude Mezinárodní klasifikace nemocí aktualizovat.

Aktuální dělení podle Mezinárodní klasifikace nemocí:

- F 81.0 Specifická porucha čtení
- F 81.1 Specifická porucha psaní
- F 81.2 Specifická porucha počítání
- F 81.3 Smíšená porucha školních dovedností

---

⁴²Zelinková, O., Poruchy učení, 2015, str. 10. ISBN 978-80-262-0875-4

- F 81.8 Jiné vývojové poruchy školních dovedností
- F 81.9 Vývojová porucha školních dovedností nespecifikovaná

3.2 PŘÍČINY A PROJEVY SPU

Není ještě jednoznačně prozkoumáno, která příčina způsobuje konkrétní poruchu. Zatím je známo několik příčin:

- **Genetická dispozice** neboli vrozená.
- **Endogenní vlivy** – vnitřní vlivy, negativní vlivy, v období prenatální (období těhotenství), perinatální (období během a těsně po porodu) a postnatální (období po porodu).
- **Endogenní vlivy** – vnější vlivy, negativní působení sociálního prostředí.

Každá ze specifických poruch učení má své projevy, které se neprojevují pouze v oblasti, kde je defekt nejvýraznější, ale může zasahovat do dalších oblastí.

- Poruchy soustředění
- Poruchy pravolevé a prostorové orientace
- Poruchy sluchového vnímání
- Poruchy reprodukce rytmu
- Poruchy zrakového vnímání
- Poruchy jemné a hrubé motoriky
- Poruchy řeči
- Poruchy chování vznikající jako následky poruch učení

3.3 DIAGNOSTIKA SPU

Stanovení diagnózy se vždy provádí formou vyšetření ve školském poradenském zařízení podle zákona č. 561/2004 Sb., Vyhláškou č. 197/ 2016 Sb. která mění vyhlášku č. 72/2005 Sb. a toto vyšetření probíhá v Pedagogicko-psychologické poradně, nebo ve speciálně pedagogickém centru. Stanovení diagnózy by mělo být záležitostí týmu odborníků: psychologa, neurologa, dětského lékaře, speciálního pedagoga.

Hlavní a zásadní předpoklady pro stanovení diagnózy specifických poruch učení

- Dlouhodobá pomoc se zvládním výuky ze strany pedagoga (ať už se jedná o základní nebo střední školu)
- Přetrvávající výrazné potíže v některé vzdělávací oblasti
- Obtíže objevující se od začátku školní docházky
- Potíže se mohou objevit i v pozdějším věku např. při přestupu z prvního na druhý stupeň.

Správná a včasná diagnostika poruchy vede lepšímu a snadnějšímu pochopení problému dítěte, jak ze strany pedagogů, tak mnohdy i ze strany rodičů. Pokud problém není správně pojmenován, může se stát, že dítě bude nesprávně vedené a budou na něj kladeny nároky, které vzhledem ke jeho diagnóze není schopno zvládat, a to následně vede k úzkosti a odmítání se učit a zvládat nové výzvy a úkoly. Dítě se stává nejisté a jeho sebevědomí může utrpět značné škody. Matějček ve své knize dodává, že *„správné odborné označení poruchy nesmí tedy vytvářet v dítěti úzkost a v rodičích pocit ponížení, ale naopak z dítěte snímá nespravedlivé nálepky a přináší mu osvobození od jejich výchovných důsledků, tj. velkou většinou od zcela nespravedlivých trestů a nesmyslného nátlaku. Vytváří základnu pro novou výchovnou orientaci vychovatelů a pro příznivou životní atmosféru, která je dále základní podmínkou úspěšného nápravného snažení.“*⁴³ S tímto tvrzení souhlasíme, protože správná diagnostika dítěti pomůže.

3.4 NÁPRAVA SPU

Každá specifická porucha učení má své vlastní nápravné metody. Reedukace je dlouhodobý, komplexní proces a vede ke zlepšení podmínek dítěte. Pokorná upřesňuje: *„Při nápravě vycházíme z diagnostických zjištění. Vybíráme cvičení, která jsou pro dítě účelná, protože odpovídají jeho úrovni rozvoje jednotlivých funkcí. Nepochvíujeme tedy s dítětem to, co už umí, tedy cvičení, která by byla pro něj příliš jednoduchá, ani ta*

---

⁴³Matějček, Z., Dyslexie, 1988, str. 31.

kteřá jsou pro něj pŕilíš náročná. Začínáme tedy těmi, kde dítě rozumí zadání, ale při plnění úkolu si není zcela jisté. Cvičení, kteřá následují, jsou seřazena podle obtížnosti, tedy od nejsnadnější po náročnější.“⁴⁴

Specifické poruchy učení se můžou stát *sociálním stigmatem*⁴⁵, které kromě neschopnosti zahrnují i neochotu pracovat. Pokud náprava specifické poruchy učení není správná, může představovat velkou zátěž, kteřá se může projevit negativním způsobem v sebepojetí žáka, snižuje dětské sebevědomí i motivaci ke školní práci. K určitému vyrovnání se s případnými problémy může dojít později, např. v období adolescence.

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, u nichž je vzhledem ke stupni poruchy doporučena speciální péče, jsou buď ve speciálních třídách při ZŠ nebo v těžších případech na speciálních školách určených pro žáky s SPU. Pokud se jedná o lehčí formu, jsou žáci integrováni do běžné třídy. Při školách nebo také samostatně vznikají tzv. DYS – centra. Ve školách se organizují různé kroužky, nápravné skupiny a hodiny speciálně nápravné péče pracující po vyučování. V rámci výuky může být zařazen předmět – *Předmět speciálně pedagogické péče*, který je určen pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a může být zařazen místo některého vyučovacího předmětu v rozvrhu, nicméně by to nemělo být během hlavních vyučovacích předmětů, jako je český jazyk, matematika aj. Tento předmět speciálně pedagogické péče je veden speciálním pedagogem.

Reedukací se zabývají psychologové, speciální pedagogové a asistenti. Ti spolu navzájem komunikují a v práci se doplňují. Pro výuku těchto žáků se často využívá asistentů pedagoga, může být formou tzv. sdílení, kdy asistent pracuje s několika dětmi najednou. Náplň práce asistenta pedagoga je velmi důležitou součástí při reedukaci specifických poruch dítěte a její popis by vydal na samostatnou kapitolu, to však není

---

⁴⁴ Pokorná, V., Cvičení pro děti se specifickými poruchami učení, 2011, str. 9
ISBN 978-80-7367-931-6

⁴⁵ Sociální stigma – označení určitého rysu osobnosti, na základě, kterého může být jedinec vyloučen ze sociální skupiny ve které se nachází

v této bakalářské práci cílem, proto se o ní zmiňujeme jen okrajově. Při reedukaci specifických poruch učení je důležitý individuální přístup k žákovi, na kterém výše zmíněné osoby vzájemně spolupracují.

Součástí nápravy SPU by měla být:

- **Speciálně pedagogická péče** – velmi důležitá, zaměřuje se na nápravu specifických potíží, respektive dílčích funkcí, které jsou příčinou SPU.
- **Psychoterapie** – zaměřena na reedukaci napětí, využívají se k tomu různé relaxační metody, kognitivní behaviorální terapie, skupinové terapie.
- **Práce s rodinou** – může pomoci upravit rodinné klima a ovlivňovat určité postoje rodičů
- **Farmakoterapie** – je užívána pouze tehdy kdy dítě trpí dalšími problémy, které mohou být jiného charakteru.

Nejčastější chyby při reedukaci SPU:

Shazování, výčitky, vymáhání slibů, urážky (příště to už bude lepší, nadhazování úspěchu ostatní, podivování se nad tím, že to opět neumí, nerespektování specifických obtíží, nedostatek pochvaly).

4 ZÁKLADNÍ SPU

4.1 DYSGRAFIE

Specifická porucha psaní, je to postižení grafomotorického projevu. Postihuje celkovou úpravu grafického projevu, písmo je hůře čitelné, neupravené, nemá správné tvary písmen, zaměňování písmen tvarově podobných, pomalé vybavování písmen, špatný sklon písma, tyto problémy přetrvávají do vyšších ročníků. Takový jedinec má i špatný úchop psacího náčiní, špatný způsob sezení při psaní. Celková úprava sešitů je nevhledná, včetně ohnutých okrajů listů. Tempo psaní je pomalé, neodpovídá fyzickému věku dítěte. Psaní jedince vyčerpává, je narušena celková koordinace. Jucovičová a Žáčková k tomu dodávají: „*Podkladem této poruchy bývá nejčastěji porucha motoriky, zvláště jemné, ale někdy i v kombinaci s hrubou. Dále se zde účastní porucha automatizace pohybů, motorické a senzomotorické kombinace. Spolupodílí se zde i nedostatky zrakového vnímání a prostorové orientaci, případně paměti, představivosti, pozornosti, smyslu pro rytmus, převod zrakových a sluchových vjemů do grafické podoby.*“⁴⁶ Problémy mohou být i v oblasti laterality.

Reedukace – nácvik správného sezení při psaní, kontrola správného úchopu psacího náčiní, k tomu nám mohou pomoci různé korekční pomůcky (např. násady na tužky a pera, trojhranný systém tužek a pastelek, silnější pastelky), na trhu nalezneme široký výběr, kdy je vhodné vybírat podle individuálních potřeb dítěte. V oblasti hrubé motoriky fungují uvolňovací cviky do ramenního kloubu, pohyby paží a zápěstí. Cviky na uvolňování můžeme psát do písku, mouky apod., poté cvik píšeme na papír nebo tabuli, poté na menší papír. V oblasti jemné motoriky – uchopování předmětů, dotýkání prstů pravé a levé ruky, mohou nám pomoci různé básničky, které jsou určeny přímo k uvolňovacím cvikům. Manuální činnost např. navlékání korálek (můžeme spojit například s jiným předmětem např. matematikou) modelování, práce s papírem – jednoduché vystřihování, skládání apod., Dále můžeme použít cviky na obkreslování a obtahování. Když je dostatečně ruka uvolněna přecházíme na trénink správného psaní

---

⁴⁶ Jucovičová, D., Žáčková, H., Metody reedukace specifických poruch učení Dysgrafie, 2009, str. 7. ISBN 978-80-903869-9-0

písmen, navazování písma, k tomuto využíváme pomocné opěrné body (pomocné linky), podporujeme plynulost a rytmus psaní písma, pro takové žáky je vhodné vytvářet individuální pracovní listy. Některé tyto techniky si ukážeme v praktické části.

Nejčastější chyby při reedukaci dysgrafie:

Podle Zelinkové jsou nejčastějším, chybným postupem toto: „*Každodenní úmorné psaní diktátů stále stejným způsobem. Dítě je spíš bez zájmu, bez soustředění, hádá, chyby se velmi často opakují.*“⁴⁷

Nedoporučuje se ani dopisování úkolů zadaných v hodině, vhodnější je zkrácení zadaného cvičení podle možností žáka. Nevhodné je i přepisování sešitů, to nepřináší žádný efekt, spíše naopak dítě to demotivuje. Důležité při reedukaci je respektování individuality daného žáka.

4.2 DYSLEXIE

Specifická porucha čtenářských dovedností, která patří do specifických poruch řeči a jazyka. Pojem dyslexie poprvé použil německý oční lékař R. Berlin v roce 1887, do té doby se používal pojem „slovní slepota“. Mnohdy slyšíme pojem vývojová dyslexie, jak ve své knize Matějček uvádí: „*Ne proto že by byl nezbytný, ale proto, že celkem vhodně vystihuje povahu poruchy, k níž dítě teprve vývojem dospívá. Porucha, která je nepochybně založena dávno dříve, se projeví teprve na určitém stupni vývoje dítěte.*“⁴⁸

Vývoj čtenářských dovedností můžeme rozdělit na tři základní fáze:

- Čtení bez porozumění
- Porozumění jednotlivých slov daného textu
- Čtení s porozuměním

Dyslexie postihuje všechny znaky čtenářského výkonu

---

⁴⁷ Zelinková, O., Poruchy učení, 2015, str. 77. ISBN 978-80-262-0876-4

⁴⁸ Matějček, Z., Dyslexie, 1988, str. 19.

Rychlost – pravohemisférová dyslexie, pomalé čtení, méně chyb. Sociálně únosná úroveň čtení se posuzuje od třetího ročníku základní školy a mělo by to být 60 správně přečtených slov za minutu. Při pravohemisférové dyslexii se používá čtecí okénko tak, že se zavírá. Levohemisférová dyslexie – zbrklé čtení, více chyb, čtecí okénko se používá tak, že se otvírá.

Techniku čtení – dvojí čtení

Správnost – záměna písmen s podobným tvarem, přesmykování, přidávání písmen, domýšlení koncovek, rozlišování délky hlásek, nepřirozená melodie a intonace hlasu, chybné měkčení slabik a slov.

Porozumění – závisí na předchozích faktorech. Ale jak Krejčová uvádí: „*Někomu ale dost významně pomáhá, když si může číst text pro sebe, aby neměl posluchače. Předčítání na veřejnosti může být pro člověka s dyslexií náročné. Pak se může stát, že čtenář vůbec neví, o čem čel. Když si stejný text přečte pro sebe, může být porozumění na úplně jiné úrovni.*“⁴⁹

Při dyslexii bývá postižení jednotlivých psychických funkcí:

- Porucha laterality
- Motorické potíže
- Percepční poruchy – nedovedou adekvátním způsobem zpracovávat sluchové či zrakově prezentované informace
- Poruchy zrakové a sluchové percepce
- Poruchy pozornosti
- Poruchy paměti
- Specifická dysfázie (porucha porozumění čteného textu)
- Porucha koordinace a integrace jednotlivých funkcí

Chyby při čtení, které jsou specifické pro dyslexii

- Snížená schopnost spojovat psanou a zvukovou podobu hláse

---

⁴⁹ Krejčová, L., Hladíková, Z., Zvládáme specifické poruchy učení Dyslexie, dysortografie, dysgrafie, 2019, str. 8. ISBN 978-80-266-1400-5

- Čtení bez porozumění
- Odchylky v rozeznávání tvarů písmen, záměna podobných písmen t-f, b-d-p
- Vynechávání písmen, nedodržení pořadí ve větě – souvisí s nedostatečně vyvinutou pravolevou orientací.
- Domýšlení – slov, koncovek
- Nedodržení délky hlásek
- Vynechávání slabik
- Odchylky ve sluchovém vnímání
- Záměna zvukově blízkých hlásek, znělosti (měkké, tvrdé slabiky)

Reedukace – začínáme rozvojem percepčně motorických funkcí, rozvoj řeči a dalších dovedností, které souvisejí se čtením. Aktivně vedeme dítě k osvojení čtenářských dovedností – pomáháme si rozvojem všech smyslů: zraku, sluchu a hmatu. Rozvíjíme zrakovou a sluchovou percepci. Trénujeme spojení hlásek a písmen, čtení slabik například pomocí postřehování, poté čtení celých slov a vět, a od toho se postupně odvíjí rozvoj porozumění. Nejprve můžeme přečtená slova přiřazovat k obrázkům, později celé věty, a nakonec delší text, kdy trénujeme, jestli víme, o čem v text je. Některé tyto techniky si ukážeme v praktické části.

4.3 DYSKALKULIE

Specifická porucha matematických schopností, respektive manipulace s čísly, špatná orientace na číselné ose. Jak ve své knize uvádí Patricie Babtie: „*Dyskalkulie je specifická porucha učení, která se týká práce s čísly. Jedná se o neurologickou poruchu, jejíž podstatou je deficit v práci s čísly. Projevuje se jako neschopnost porovnávat a vyčíslovat nízké hodnoty, což vede k potížím v základní numeraci.*“⁵⁰ Dyskalkulie tedy postihuje všechny oblasti matematických schopností – manipulace s čísly, zvládnutí početních operací, matematické představy, geometrie a rýsování. Pro potvrzení dyskalkulie je potřeba porovnat výsledky v matematice se celkovou inteligencí dítěte, popřípadě porovnat jeho výkony v ostatních předmětech.

---

⁵⁰ Babtie, P., Emerson, J., Těthalová, M., Dítě s dyskalkulií ve škole, 2018, str. 16. ISBN 978-80-262-1304-8

Postižení v jednotlivých funkcích:

- **Problémy ve čtení a psaní čísel** – záměna tvarově podobných čísel, záměna zrcadlových čísel, záměna pořadí čísel u víceciferných čísel, selhávání při počítání z paměti, záměna čitatele a jmenovatele
- **Obtíže v osvojování jednotek** – může být porušena matematická logika, nezvládnutí matematické osy
- **Porucha matematického porozumění** – neschopnost pružné změny při matematických úlohách
- **Porucha v aplikaci pravidel** – obtíže při osvojování matematických pojmů a pravidel

Rozpoznáváme 6 typů dyskalkulií (dle Ladislava Košče)

1. **Grafická** – neschopnost psát matematické znaky (opačné pořadí, neúhledný písemný projev), dítě je motoricky neobratné – práce s pravítkem, kružítkem, nemá prostorovou představivost
2. **Verbální** – vyznačuje se potížemi v označování počtu a množství – dítě nemůže vyslovit číslo, anebo řadu.
3. **Praktognostická** – porucha manipulace s konkrétními předměty a symboly – dítě nedokáže řadit předměty podle velikosti. Nejsou zde rozvinuty percepčně kognitivní funkce. Dá se odstranit.
4. **Lexická** – neschopnost číst určité symboly, dítě zaměňuje tvarově podobná čísla, velký problém je s římskými číslicemi.
5. **Operační** – narušená schopnost početních operací (+, −, ×, ÷). Dítě neuchová výsledek v paměti.
6. **Ideognostická** – obtíže v chápání pojmů a vztahů – dítě počítá po jedné, nechápe souvislosti. Není vyvinuta logika a abstraktní vnímání.

Reedukace:

Rozvíjíme psychické funkce, přečíslené představy (základ matematických představ), rozvoj číselné představy (manipulace s předměty a jejich počítání, přiřazování čísel k určitému počtu, ukotvování počtu číslo, nácvik čtení a psaní čísel, znázorňování čísel, procvičování pravolevé orientace, prostorové orientace,

Matematické vztahy a operace – nacvičování a upevňování matematických vztahů a operací od nejjednodušších po složitější. Při reedukaci dyskalkulie je stejně jako u ostatních dys – poruch je důležitá posloupnost a dlouhodobý trénink.

4.4 DYSORTOGRAFIE

Specifická porucha osvojování pravopisu. Je to postižení jazykové citlivosti. Patří do specifických poruch jazyka. Dítě nedokáže aplikovat naučená gramatická pravidla, jde o tzv. poruchu generalizace. Zelinková vysvětluje: „*Problémy jedinců s dysortografií jsou závažnější. Nejsou to pouze specifické dysortografické chyby, ale též osvojování a aplikace gramatických a syntaktických pravidel. Příčiny obou skupin se liší, proto i reedukace je rozdílná.*“⁵¹ Příčiny nacházíme v řečovém a jazykovém vývoji dítěte, v nižší úrovni kognitivních funkcí, děti mají nedostatečnou i pracovní paměť a nedostatečně vyvinutou automatizaci.

Projevy dysortografie:

Dítě zaměňuje písmenka, vynechává písmenka, má problémy v aplikaci gramatických pravidel (je schopno se je naučit z paměti, ale neumí je převést do praxe). Vynechává nebo přidává písmenka ve slovech, není si jistý ani v tvaru písmen. Dítě měkčí některá slova, zaměňuje zvukově podobné hlásky (sykavky, znělé a neznělé hlásky tzv. spodobá znělosti), spojování slov do celku – problém v rozdílu předložky předpon, dítě je schopno napsat celou větu v celku – prakticky ví že, každé slovo se píše zvlášť, ale při aplikaci a práci toto pravidlo vynechá.

Postižení jednotlivých funkcí:

- Špatná orientace v prostoru – např. i ve škole
- Poruchy zrakové percepce – nerozlišování figury na pozadí, nahoře – dole, ...
- Specifická dysfázie
- Poruchy motoriky – jemná i hrubá
- Poruchy pozornosti a paměti

---

⁵¹ Zelinková, O., Poruchy učení, 2015, str. 100. ISBN 978-80-906237-3-6

- Poruchy koordinace a integrace jednotlivých funkcí

Reedukace u dětí s dysortografií doporučuje se větší počet doplňovacích cvičení, více opakování, doporučuje se umožnit dětem pomalejší tempo, vyhledávání v textu délky samohlásek, nebo určitých gramatických jevů. Na procvičení se doporučují různé křížovky, kvízy apod. Doporučuje se i psaní na počítači, nebo tabletu (některé gramatické chyby se znázorní a opraví). Některé tyto pomůcky si ukážeme v praktické části u práce žáků s dyslexií.

PRAKTICKÁ ČÁST

Tato část bakalářské práce bude věnována rozhovorům s pedagogy, ostatními pedagogickými pracovníky. Zaměřila jsem se na rozhovory se speciálními pedagogy, rodiči žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Jak Valenta ve své knize uvádí „rozhovor nejběžnější metoda používaná pro získávání dat. Spočívá v dotazování, které je realizováno prostřednictvím, přímé osobní komunikace.“⁵² Pro rozhovory s rodiči dětí bez specifických poruch učení, jsem použila dotazník. Výše zmíněný autor uvádí „dotazník – dotazování diagnostický nástroj využívaný k získávání informací. Skládá se z položek (většinou otázek), které jsou uzavřené, polouzavřené či otevřené. Podle způsobu využití se ještě rozlišují položky kontaktní, funkcionálně psychologické, kontrolní a filtrační.“⁵³ Výše zmíněné rozhovory a dotazníky v závěru práce vyhodnotíme.

Poslední, nedílnou součástí této práce budou případové studie dětí, se kterými jsem během své praxe pracovala. Narazíme na dvě specifické poruchy učení, ke kterým si popíšeme dvě případové studie. Jak Valenta ve své knize uvádí „*Studie případová je jedna ze základních metod kvalitativního výzkumu. Rozumí se jí detailní zkoumání a popis jednoho nebo několika případů. V současnosti přináší užitek nejenom zkoumaným objektům (pacientům, studentům, organizacím), ale slouží i k teoretickému rozvíjení jednotlivých disciplín, které se případovými studiemi zabývají.*“⁵⁴

---

⁵² Valenta, M., kol., Slovník speciální pedagogiky, 2015, str. 175. ISBN 978-80-262-0937-9

⁵³ Valenta, M., kol., Slovník speciální pedagogiky, 2015, str. 42. ISBN 978-80-262-0937-9

⁵⁴ Valenta, M., kol., Slovník speciální pedagogiky, 2015, str. 199. ISBN 978-80-262-0937-9

5 STANOVENÍ CÍLE VÝZKUMU

Cílem této části je zjistit fungování speciálního pedagoga na malotřídní škole a vnímání jeho pozice jeho kolegy – pedagogy. Dalším bodem zkoumání bylo zjistit, jak je malotřídka vnímána rodiči a jak ji oceňují. Formulace otázek

Před samotným rozhovorem byli respondenti seznámeni s pravidly našeho rozhovoru (ochrana soukromí, některé rozhovory byly nahrávány, protože byly kvůli epidemiologické situaci, formou online komunikace). Dále respondenti byli požádáni o stručné odpovědi. Na přání respondentů jsou odpovědi anonymní. Pro výsledek práce využijeme pouze věk a pracovní pozici. Otázky pokládané v rozhovoru nebo dotazníkovém šetření, najdeme v přílohách.

Vyhodnocení rozhovorů a dotazníků si provedeme v následující kapitole.

6 ŽÁCI S DYSLEXIÍ

6.1 PŘÍPADOVÁ STUDIE Č.1

Rodinná anamnéza:

Dívka (9 let), dyslexie. Sourozence nemá.

Matka (35 let), skladnice

Otec (42 let), automechanik

Rodiče jsou sezdaní. Otec pochází z úplné rodiny, je jedináček. Matka pochází z úplné rodiny a má dva sourozence. Rodiny spolu navzájem vychází dobře. Rodinné vztahy jsou výborné. Prarodiče vnučku často vyzvedávají.

Osobní anamnéza dítěte

Těhotenství probíhalo bezproblémově. Porod byl překotný. V předškolním věku byla dívka hodně fixovaná na matku. Dívka je kamarádká a nekonfliktní,

s ostatními komunikuje bez problémů. Snaží se pomáhat mladším dětem. Dívka je velmi komunikativní.

Školní anamnéza

Dívka navštěvovala běžnou mateřskou školu. Do školy nastoupila v šesti letech a 8 měsících, odklad školní docházky neměla. Již v mateřské škole měla dívka problém s přiřazováním stejných obrázků k sobě, těsně před nástupem do základní školy se začala zrcadlově podepisovat. V současné době navštěvuje 3. ročník běžné základní školy, po celý den je ve třídě přítomna asistentka pedagoga. Dívka každý den navštěvuje i školní družinu. Omezení výuky na školách v důsledku koronavirového opatření jí velmi přitížilo a její pokroky zpomalila.

Český jazyk

Dívka zvládá číst po slabikách, písmo má jisté. Skládání slabik, vět nebo popis obrázků zvládá (viz. obr. 1), u delších textů má problematické čtení s porozuměním. V běžných hodinách i hodinách předmětu speciálně pedagogické péče trénuje pomocí jednoduchých vět (viz. obr. 2). Délku hlásek a párové souhlásky zvládá s malou dopomocí. V rámci učiva ročníku zvládá najít v jednoduché větě podstatná jména, slovesa a předložky. Ostatní slovní druhy se budou probírat až v dubnu třetího ročníku. V současné době probírají *vyjmenovaná slova*. Dívka má s porozuměním některých slov problém, jako nejefektivnější se osvědčila názorná ukázka a stálé opakování významu slova v jiných předmětech či činnostech. Po škole jsou rozmístěné popisky s konkrétním vyjmenovaným slovem (viz. obr. 3, 4.). Využití vyjmenovaných slov v praxi se postupně zlepšuje, dívka potřebuje menší pomoc s pochopením a vysvětlením slova, poté dívka „y/i“ většinou správně doplní. Během výuky dívka hodně využívá počítač, především na doplňovací cvičení. Během diktátů dívka dostává jejich kratší verzi.

Matematika

Dívka zvládá počty do 100. Počty s přechodem přes deset zvládá bez obtíží. Násobilku 1–5 nyní zvládá bez obtíží, násobilku 6–9 s menší podporou zvládá. Problém nastává záměnou podobných výsledků, např. místo 45 napíše 54. Písemné

sčítání a odčítání zvládá bez problémů. Při psaní příkladů násobení a dělení má dívka problém se správným zápisem pod sebe. Nejvíce se osvědčil zápis do čtverečkovaného papíru. Jednoduché slovní úlohy s menší pomocí zvládá. Osvědčilo se slovní úlohy rozdělit do barevně výrazných částí a potrhávání vět (viz. obr. 5).

Prvouka

V tomto předmětu dívka dokáže říci pár vět o konkrétním obrázku, určí roční období, pozná zvířata, dokáže přiřadit sporty a činnosti k ročnímu období. Zvládá popsat části lidského těla, hygienické návyky popisuje a určuje bez problému. Projevuje větší zájem o přírodu. Pokud si není v něčem jistá, chodí se ptát a zajímají ji podrobnosti. Rodiče tento zájem rozvíjí i mimo školu.

Výtvarná výchova a pracovní činnosti

Dívka ráda kreslí i tvoří. Je kreativnější, když má názornou ukázkou.

Tělesná výchova

Žákyně je soutěživá, preferuje kolektivní sporty, např. vybíjenou.

Hudební výchova

Nerada zpívá, to pramení s obtížným zapamatováním a naučením se textů.

Anglický jazyk

Anglický jazyk se na této škole vyučuje od první třídy. V první třídě je výuka vedena formou her. V současné době zvládá pojmenovat barvy, zvířata, dny v týdnu a měsíce. Čtení anglických slov bývá problém, ale nelze posoudit, zda je to v důsledku její SPU, nebo novým učivem (čtení anglického textu), které dělají teprve krátce.

6.2 PŘÍPADOVÁ STUDIE Č. 2

Rodinná anamnéza:

Chlapec (11 let), dyslexie. Jeden sourozenec s vývojovou dysfázií.

Matka (40 let), uklízečka

Otec (45 let), automechanik

Rodiče nejsou sezdaní, žijí ve společné domácnosti. Vztahy v rodině jsou na velmi dobré úrovni. Oba rodiče mají dva sourozence, s kterými dobře vycházejí a navzájem se často navštěvují. Prarodiče ze strany otce už nežijí a matka má už jen otce. Dědeček si chlapce bere na některé víkendy k sobě, jelikož v týdnu stále chodí do práce.

Osobní anamnéza dítěte

Porod i těhotenství bylo bez komplikací. Po porodu měl chlapec těžkou novorozeneckou žloutenku. V předškolním věku byl hodně nemocný, po nástupu do školy se nemocnost snížila. Od druhé třídy byl nemocný pouze výjimečně. Chlapec má alergii na pyl a roztoče, v souvislosti s tím trpí na ekzémy. Je léčen medikamenty.

Školní anamnéza

Chlapec navštěvoval běžnou mateřskou školu. Školní docházku zahájil bez odkladu v šesti letech. V současné době navštěvuje čtvrtý ročník běžné základní školy, taktéž má po celý den ve třídě asistentku pedagoga. Do loňského roku chlapec navštěvoval školní družinu. Situace s omezením výuky na školách v důsledku koronavirového opatření mu spíše přitížila. Jeho pokroky nejsou takové, některou látku se musel učit znova.

Český jazyk

Chlapec čte s pauzami. Složitější slova mu dělají problém. Jednoduchý text celkem zvládá, složitější text potřebuje menší dopomoc, anebo přečíst na několik

částí, třeba i dvakrát nebo třikrát (tuto techniku se naučil sám během koronavirové online výuky). Ve škole trénujeme porozumění textu pomocí pracovních listů. Velké problémy mu dělá gramatika, zejména v psaném projevu. Gramatiku lépe zvládá při ústním trénování. Velmi se osvědčila vizualizace, např. podstatná jména rodu středního, ženského (viz. obr. 6, 7). Přepis textu zvládá bez problému, při kontrole je schopen opravit si sám chyby. Zvládá vymýšlet a psát složitější texty, ale text obsahuje gramatické chyby, obsahové stránce nelze nic vytknout, bývá velmi kreativní a obsáhlá. Má rád, když mu někdo čte. Má rád různé rozcvičky, pomocí her (viz. obr. 8). Určování slovních druhů se musel chlapec znova učit, v současné době se k tomuto učivu opakovaně vracíme, i v návaznosti na další učivo.

Matematika

Žák má matematiku velmi rád. Bez problémů zvládá malou násobilku, taktéž písemné sčítání, odčítání, násobení a dělení. V současné době zvládá již bez problémů jednoduché slovní úlohy., složitější úlohy opticky zvýrazňujeme na části. Větší problém nastává, kdy se zjišťuje více věcí. Žák nedokáže využít první své odpovědi a vycházet z ní na otázku druhou. Přestože geometrii zvládá bez problémů, nemá ji moc rád. Preferuje různé logické doplňovačky (viz obr. 9), přičemž mu pomáhají předem názorné ukázky.

Zeměpis, dějepis a přírodopis

Chlapec má nejraději přírodopis, protože se hodně zajímá o přírodu. Dokáže o ní poutavě vyprávět. Ve volném čase navštěvuje *skautský kroužek*. Učivo v dalších výše zmíněných předmětech zvládá dobře. Výpisky z učiva mu dělají problém, vyučující mu proto látku většinou předepíše a chlapec doplňuje chybějící slova, která si vyhledá v textu z učebnice (viz obr. 10).

Výtvarná výchova a pracovní činnosti

Chlapec kreslí a tvoří přiměřeně svému věku. Tyto předměty měl dříve velmi rád, nyní své zájmy více zaměřil na sport.

Tělesná výchova

Chlapec rád sportuje. Má rád kolektivní soutěže a chodí do sportovního oddílu, kde hraje závodně florbal.

Hudební výchova

Rád poslouchá písničky, ale nerad zpívá a nemá rád teoretickou část, jako jsou noty a životopisy o hudebních skladatelích.

Anglický jazyk

Anglický jazyk nemá rád. Zvládá základní fáze. Vzhledem ke své diagnóze velmi obtížně čte. Chlapec ještě nepochopil, že angličtina je jazyk, kdy se slovo jinak píše a jinak vyslovuje. Většinu slovíček píše tak, jak slyší.

Informační a komunikační technologie

Tento předmět má chlapec rád a práci s počítačem zvládá bez problémů.

6.3 PŘÍPADOVÁ STUDIE Č. 3

Rodinná anamnéza:

Dívka (8 let), dyslexie. Sourozence zatím nemá.

Matka (38 let), na mateřské dovolené

Otec (42 let), elektrikář

Rodiče jsou sezdaní. V současné době očekávají narození dalšího dítěte. Otec i matka jsou z úplné rodiny, pouze otec má jednoho sourozence. Žijí ve společném domě, rodiny spolu navzájem vychází dobře. Prarodiče bohužel už nežijí. Babička ze strany matky zemřela před měsícem, dívka na ni byla velmi fixována a tato situace se ní psychicky velmi podepsala.

Osobní anamnéza dítěte

Nízká porodní váha, předčasný porod ve 36. týdnu. Těžká novorozenecká žloutenka. Dívka je velmi komunikativní a dobře se začleňuje do kolektivu.

Školní anamnéza

Dívka navštěvovala běžnou mateřskou školu. Do základní školy nastoupila v šesti letech a 10 měsících. V současné době navštěvuje druhý ročník běžné základní školy a má po celý den k dispozici asistenta pedagoga. Dívka každý den navštěvuje i školní družinu. Po konzultaci s maminkou bylo na konci prvního ročníku doporučeno navštívit PPP. Dívka měla velké problémy se čtením, četla po písmenkách i na konci prvního ročníku. Dívka čtení zpočátku měla ráda, ale čím více se prohluboval rozdíl od ostatních žáků, tím více bylo vidět, jak se čtení stává velkým stresem.

Český jazyk

Dívka zvládá číst po slabikách, dobře skládá slabiky, slova i věty a popisuje obrázky. Tiskací písmo dokáže správně přiřadit k psacímu písmu a poté k i obrázku (viz. obr. 11). Sestaví krátkou větu a pak ji i napíše. Písmo má jisté, písmenka poznává a navazování písmen má správné. Porozumění delšího textu zatím trénujeme pomocí pracovních listů, viz. předchozí obrázky. Dívka ráda poslouchá předčítání textu. Má zájem o knihy, nejraději má když si čte sama pro sebe. Dívka má problém s pochopením pojmů. Velmi pomáhá vizualizace (viz. obr. 12). V současné době probírají délku hlásek a pravidla psaní u, ú, ů – dívka pravidlo teoreticky zná, ale horší je ho realizovat, s tím se momentálně nejvíce potýká. Osvědčilo se nejdříve slovo společně přečíst, odůvodnit jaké „u/ú/ů“ napíšeme a poté teprve doplníme.

Matematika

Matematiku má žačka ráda, zvládá počty do 100. V současné době začínají malou násobilku, kde se velmi osvědčila vizuální pomůcka (viz. obr. 13), která

pomohla pochopit princip násobení. Násobilku se učí teprve krátce, uvidíme, jak si dívka povede dál.

Prvouka

Dívka dokáže vypravovat k danému tématu a čerpá ze svých zážitků. K příslušnému tématu či obrázku řekne pár vět, určí roční období, pozná některá zvířata, nebo dokáže popsat členy své rodiny.

Výtvarná výchova a pracovní činnosti

Dívka ráda kreslí obrázky dle vlastní fantazie. Při pracovní výchově tvoří nejlépe podle názorné ukázky výrobky podle názorné ukázky.

Tělesná výchova

Ráda sportuje. Ve svém volném čase navštěvuje gymnastiku.

Hudební výchova

Dívka ráda zpívá a poslouchá písničky. S naučením textu nemá problém. Také ráda poznává znělky z pohádek nebo večerníčků.

Anglický jazyk

Anglický jazyk se na této škole vyučuje formou hry již od první třídy. Angličtina dívku velmi baví. Zvládá říci barvy, pár zvířat, hračky, dny v týdnu a základní pozdravy.

7 ŽÁCI S DYSGRAFIÍ

7.1 PŘÍPADOVÁ STUDIE Č. 1

Rodinná anamnéza:

Chlapec (8 let), dysgrafie. Má dva sourozence.

Matka (35 let), prodavačka

Otec (36 let), dělník

Rodiče v současnosti žijí odděleně. Chlapec je ve výhradní péči matky, komunikace a vztahy mezi rodiči jsou na velmi dobré úrovni. Otec si chlapce bere několikrát do týdne.

Osobní anamnéza dítěte

Komplikovaný porod v 41. týdnu. V předškolním věku byl hodně nemocný, po nástupu do školy se nemocnost snížila. Chlapec v kolektivu nemá problém, je komunikativní. Rodiče sourozence nemají. Prarodiče žijí daleko.

Školní anamnéza

Chlapec navštěvoval běžnou mateřskou školu. Školní docházku zahájil bez odkladu v 6 letech a 2 měsících. Do současné školy nastoupil až ve druhém ročníku. Od začátku byly znatelné problémy se psaním, měl špatný úchop psacího náčiní, při psaní špatně seděl. Písmo bylo nečitelné, kostrbaté. Jeho paní učitelka ihned začala s nápravou a matce doporučila návštěvu odborníka. V PPP chlapci na základě testů potvrdili dysgrafii a doporučili další postup. V současné době žák navštěvuje druhý ročník běžné základní školy, a i její školní družinu. Chlapec má narušenou jemnou i hrubou motoriku. Úprava sešitů odpovídá výše uvedeným problémům. Učitelé látku kopírují a lepí mu do sešitu. U sešitů má žák ohnuté a pomačkané listy.

Český jazyk

Chlapec čte po slabikách, dobře přiřadí tiskací písmo k jeho psací podobě. Porozumění jednoduchého textu a gramatiku zvládá. Písmo je nejisté, žák na doporučení používá pomůcku pro lepší úchop tužky (viz. obr. 14). Používá tzv. trojhranný systém, jak u pastelek, tak i u tužek (viz. obr. 15). Vzhledem k výše naznačeným překážkám se chlapec vrátil k uvolňovacím cvikům. Vytvořili jsme mu plán na měsíc, který dodržoval. Po uplynulém měsíci se jeho pokrok vyhodnotil a domluvil se další postup. Osvědčilo se, schéma jednoho cviku, který žák prováděl po celý jeden týden.

Matematika

Žák má matematiku velmi rád, počítá do 100. Problém má se psaním čísel, proto dostává různé nakopírované listy, kde doplňuje jen minimum čísel (viz. obr. 16). V současné době se učí násobilku 2, 3, která mu nečiní větší potíže.

Prvouka

Chlapec má prvouku velmi rád, baví ho příroda, navštěvuje i *myslivecký kroužek*.

Výtvarná výchova a pracovní činnosti

Chlapec rád kreslí, nejvíce podle své fantazie, jeho kresby jsou jednoduché (viz. obr. 17). Nerad omalovává. Tvoření chlapce moc baví, na své výrobky je hrdý. Trénuje stříhání pro rozvoj jemné motoriky.

Tělesná výchova

Chlapec rád sportuje, raději má individuální hry, kde je sám za sebe.

Hudební výchova

Rád zpívá a poslouchá písničky. Má rád dětské muzikály. S matkou rádi navštěvují divadla.

Anglický jazyk

Anglický jazyk má letos první rok. V současné chvíli zvládá jednoduché anglické pozdravy a dokáže pojmenovat pár zvířat a barvy.

7.2 PŘÍPADOVÁ STUDIE Č.2

Rodinná anamnéza:

Chlapec (7 let), dysgrafie. Má jednoho sourozence.

Matka (40 let), dělnice

Otec (42 let), dělník

Rodiče jsou sezdaní. Rodinné vztahy jsou dobré. Rodiče mají dva sourozence. Ti žijí v blízkosti rodiny. Prarodiče si chlapce často berou na víkend, jezdí s ním a s jeho bratřenci na výlety.

Osobní anamnéza dítěte

Komplikovaný, překotný porod. V předškolním věku býval hodně nemocný. Má potravinové alergie. Chlapec je nebojácny a komunikativní.

Školní anamnéza

Chlapec navštěvoval běžnou mateřskou školu, kde byl asistent pedagoga. Školní docházku zahájil v 7 letech, měl doporučený odklad. Již v mateřské škole navštívil na popud dětské lékařky PPP. Chlapec měl narušenou jemnou i hrubou motoriku. V současné době navštěvuje první ročník běžné základní školy, taktéž má po celý den ve své třídě asistenta pedagoga. Chlapec navštěvuje i školní družinu. Chlapce letos v květnu čeká kontrola v PPP.

Český jazyk

Chlapec čte po slabikách, písmena poznává a správně k nim přiřadí i odpovídající tiskací verzi a i naopak. Ve psaní má zpoždění, protože se potýkal s narušenou motorikou. V současné době začíná psát psací písmo. Dlouho dělal jen

uvolňovací cviky a stále se k nim vrací. Cviky i písmena nejdříve píše do písku (viz. obr. 18), poté napíše na tabuli (viz. obr. 19), pokračuje v nácviku na předepsaný papír (viz. obr. 20) a nakonec do písanky nebo sešitu s uvolňovacími cviky. Chlapec má rád, když mu někdo čte.

Matematika

Žák má matematiku velmi rád, počty správně řadí k číslu. Pro rozvoj jemné motoriky zařazujeme různá cvičení (viz. obr. 21,22). Sčítá i odčítá do osmi, s prostorovou orientací si dobře poradí a rozpoznává základní geometrické tvary. Jen psaní číslic je velmi nejisté.

Prvouka

Chlapec dokáže vyprávět o zadaném tématu, má bohatou slovní zásobu. Vypráví své zážitky.

Výtvarná výchova a pracovní činnosti

Jeho kresba, vymalování i ruční práce vzhledem k narušené motorice jsou na nízké úrovni. Pro rozvoj proto do výuky zařazujeme práci s modelínou, papírem a stříhání. Chlapec má tyto činnosti rád.

Tělesná výchova

Chlapec tělocvik nemá rád, nezapojuje se do kolektivních her.

Hudební výchova

Rád zpívá a poslouchá písničky.

Anglický jazyk

Již nyní se učí formou hry angličtinu. Baví ho to. V současné době zvládá pojmenovat barvy, pár zvířat a základní pozdravy.

7.3 METODY POUŽÍVANÉ PŘI VÝZKUMU, ANALÝZA CÍLE VÝZKUMU

Během zpracování bakalářské práce jsem zejména jako pozorovatelka, ale také asistentka absolvovala praxi, kterou jsem zpracovala v předchozích případových studiích.

Cílem mého pozorování a výzkumu byli žáci se specifickou poruchou učení, a práce s nimi. Zejména mě zajímal průběh reedukace, zda je v malotřídce větší prostor na její využívání. Dále jsem se zaměřila na práci pedagogů. Výhodou malotřídek je menší počet dětí ve třídě, který dává větší prostor na individuální přístup k dětem. Učitelé přirozeně zařazují prvky reedukace pro děti se SPU do výuky. Není ani poznat, že se jedná o reedukaci pro konkrétní dítě, často bývá reedukace citlivě vsazena do výuky pro celou třídu. Pokud je třeba něco více procvičovat, probíhá to individuální formou v předmětu Speciálně pedagogická péče, který je minimálně jednou za týden určen právě pro tyto žáčky. V tomto předmětu jsou skupiny dětí rozděleny na mladší a starší děti. Nebo učitelé vyčlení určitou část hodiny, kterou věnují právě reedukaci a pro každé dítě vymyslí a připraví cvičení, které cílí na jeho konkrétní problém, rozvoj funkcí. Vše probíhá v rodinném prostředí a práce učitelů a asistentů pedagoga se navzájem doplňují a navazují. Pedagogové i asistenti mají vždy v pondělí mini poradou, kde si určí a vytyčí cíle na následující týden, domluví postup a rozdělí si úkoly. Asistenti pedagoga se aktivně zapojují do vyučovacího procesu a jsou rovnocennými partnery pedagoga. Velmi se mi přístup pedagogů na této škole líbil.

8 VYHODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

8.1 VYHODNOCENÍ ROZHOVORŮ S PEDAGOGY A OSTATNÍMI PEDAGOGICKÝMI PRACOVNÍKY

Rozhovor se mnou absolvovalo 10 respondentů, z toho dva muži a osm žen. Jejich průměrný věk byl 41 let a délka praxe byla zprůměrována na 15 let. Rozhovor jsem vedla s asistenty pedagoga, vychovateli, učiteli a jedním ředitelem. Z rozhovorů vyplynulo, že složení ročníků, kde pedagogové působí je 1.- 5. ročník. Tyto údaje vyčteme z tabulky č. 4. Všichni respondenti mají ve svém pedagogickém týmu

speciálního pedagoga. Jen na některých školách speciální pedagog nebyl každý den, byl to externí zaměstnanec. Z odpovědí vyplývá, že to není dobré řešení a jednoznačně by byli pro to, aby speciální pedagog byl součástí pedagogického sboru. Další jednoznačné odpovědi poukazovaly na to, že speciální pedagog je velkým přínosem pro pedagogický kolektiv, vysoce jsou ceněny jeho rady a zkušenosti. Nejčastěji se s ním konzultují specifické poruchy učení u žáků, reedukace a postupy při vzdělávání. Dále rádi spoluvytvářejí plány, podpory a Individuální plány. Scházejí se pravidelně jednou do měsíce a poté pokračují podle aktuální a individuální potřeby. Můžeme tedy říci, že speciální pedagog je vnímán jako velice potřebný odborník a je plnohodnotným členem pedagogického týmu. Zaznělo dokonce, že kolegové věří, že tomu i nadále zůstane.

Tabulka 4 Základní parametry – Pedagogičtí pracovníci

Pohlaví	Pracovní pozice	Věk	Délka praxe	Působení v ročníku
Muž	vychovatel, asistent pedagoga	38	11	1.-5.
Muž	Učitel	41	14	2., 3., 5.
Žena	Ředitelka	42	13	1.-5.
Žena	učitel, speciální pedagog	38	15	1.-5.
Žena	Učitelka	45	20	1.-5.
Žena	Učitelka	36	15	1.-5.
Žena	vychovatelka, asistent pedagoga	35	10	1.-5.
Žena	učitelka, speciální pedagog	52	25	1.-5.
Žena	asistentka pedagoga	44	20	1.-3.
Žena	asistentka pedagoga	37	8	3.-5.

Zdroj: autor práce Věra Libichová (vlastní šetření⁵⁵)

8.2 ROZHOVOR SE SPECIÁLNÍMI PEDAGOGY

Těchto rozhovorů absolvovalo 10 lidí - 9 žen a jeden muž. Průměrný věk dotazovaných byl 42 let a jejich průměrná délka celé pedagogické praxe byla 14 let, z toho zhruba 10 let jako fungují jako speciální pedagogové. Všichni respondenti působí na malotřídní škole, zároveň učí a působí jako třídní učitelé některého ročníku. Dva

⁵⁵ Libichová Věra, 2022, vlastní šetření

respondenti působí i na další škole jako externí speciální pedagogové (v tabulce č.5 označené „2“). Tyto a další údaje si můžeme přehledně prohlédnout v tabulce č. 5. Svoji pozici na škole berou jako běžnou činnost, necítí nějaké rozdíly v postavení oproti ostatním kolegům. Vnímají podporu i úctu pedagogických kolegů. Z rozhovoru vyplynulo, že počátky jejich působení tak jednoduché nebyly, byli vnímáni jako dozor pedagogů. Časem však pochopili, že je to pomoc i pro pedagogy a s tím i částečné osvobození od některých problémů. Mezi nejčastější činnosti uvádějí hodiny Speciální pedagogické péče, konzultace s učiteli a asistenty pedagoga, vedení reedukace žáků se SPU. Spolu s výchovným poradcem vytváří plány podpory a Individuální plány a administrativu a vše s tím spojené. Jako největší odměnu shodně označili pokroky a úspěchy žáků se se speciálními vzdělávacími potřebami.

Tabulka 5 Základní parametry – Speciální pedagogové

Pohlaví	Pracovní pozice	Věk	Délka praxe		Působení v ZŠ
			celá	Speciální pedagog	
muž	učitel, speciální pedagog	33	5	2	malotřídní
žena	učitelka, speciální pedagog	56	20	20	malotřídní
žena	učitelka, speciální pedagog	38	12	8	malotřídní
žena	učitelka, speciální pedagog	53	25	10	malotřídní (2)
žena	učitelka, speciální pedagog	40	13	10	malotřídní
žena	učitelka, speciální pedagog	41	15	13	malotřídní
žena	učitelka, speciální pedagog	41	14	11	malotřídní
žena	učitelka, speciální pedagog	43	18	15	malotřídní
žena	učitelka, speciální pedagog	36	9	5	malotřídní
žena	učitelka, speciální pedagog	37	5	5	malotřídní (2)

Zdroj: autor práce Věra Libichová, 2022, vlastní šetření⁵⁶

⁵⁶ Libichová Věra, 2022, vlastní šetření

8.3 ROZHOVOR S RODIČI ŽÁKŮ SE SPECIÁLNĚ VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Tuto skupinu tvořilo 10 žen, jejichž průměrný věk byl 38 let. Nejvíce dětí chodilo do 3. a 4. třídy (shodně po třech žáčcích). Děti respondentek se potýkají s různými specifickými poruchami: čtyři děti mají dysgrafii, další dvě vývojovou dysfázi, dvě děti dyskalkulii, jedno dítě dysgrafii. Dvě maminky uvedly, že o problému svého dítěte věděly již před jeho nástupem do školy. Zbývající ženy uvedly, že již během druhé třídy, resp. na konci prvního pololetí, dostávaly upozornění i náznaky od učitelů. Výše zmíněné údaje nalezneme v tabulce č. 6. Informace o problému s učením jim předával třídní učitel, v sedmi uvedených případech to byl zároveň i speciální pedagog. Pozici speciálního pedagoga kladně vnímají, protože jim vysvětlil a popsal problém jejich dítěte a taky doporučil, jak s ním mohou jako rodiče doma pracovat. Dále jim přiblížil průběh výuky a reedukace v rámci školy. Pravidelně s nimi postupy i zlepšení žáčka konzultuje. S prací pedagogů jsou spokojené a nenapadá je, co by chtěly zlepšit.

Tabulka 6 Základní parametry- Rodiče dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

Pohlaví	Věk	Ročník, který dítě navštěvuje	Diagnóza
Žena	46	3.	dyskalkulie
Žena	40	3.	dyslexie
Žena	38	4.	dyskalkulie
Žena	41	1.	vývojová dysfázie
Žena	36	5.	dyslexie
Žena	37	4.	dyslexie
Žena	35	2.	dysortografie
Žena	36	3.	dyslexie
Žena	32	4.	dyslexie
Žena	36	1.	vývojová dysfázie

Zdroj: autor práce Věra Libichová vlastní šetření⁵⁷

⁵⁷ Libichová Věra, 2022, vlastní šetření

8.4 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ MEZI RODIČI

Tento způsob dotazníkového šetření byl anonymní. Z rozdaných 70 dotazníků se vrátilo 62, ze zbylých 62 dotazníků 8 dotazníků nemohlo být zpracováno, protože chyběla značná část odpovědí. Nebo se nacházelo více odpovědí na jednu otázku. Nakonec bylo vyhodnoceno 54 dotazníků. Z toho počtu odpovědělo 43 žen a 11 mužů. Průměrná délka dojíždění za vzděláním dítěte se pohybovala mezi je 0–5 km. 48 respondentů se shodlo že škola splňuje jejich očekávání. Z čehož vyplývá, že malotřídní škola má na obcích svoji tradici a většina rodičů ji taktéž absolvovala. Často byly zmiňovány různé akce, kterých se mohou občané účastnit a během některých dokonce nahlédnout, jak školské zařízení funguje. Všichni se domnívají, že kvalita vzdělání je ovlivněna velikostí třídy. Dva respondenti uvedli, že na jejich škole nemá dítě speciálního pedagoga, 38 uvedlo, že má a 14 respondentů nevědělo. Na otázku, zda znají speciálního pedagoga na své škole, všichni kladně odpověděli. Služeb speciálního pedagoga využívá 11 respondentů, pět respondentů uvedlo, že spíše využívá a 39 respondentů nevyužívá. V otázce přínosnosti speciálního pedagoga, uvedlo 20 respondentů ano, 24 respondentů – spíše ano, a 10 respondentů nevědělo, jak tuto pozici mají vnímat. Komunikaci se speciálním pedagogem 28 respondentů, že jim pomohl, 24 spíše pomohl, 9 spíše ne a 8 uvedlo, že nepomohl. Pochopení ze strany speciálního pedagoga cítí 37 respondentů, zbývajících neví, 10 lidí považuje speciálního pedagoga považuje za důležitého, 37 za spíše důležitého a 7 respondentů neví, zda je funkce speciálního pedagoga důležitá. Ve škole se cítí vítáni všichni respondenti. Nikdo nevyužil možnosti v posledním bodě dotazníku, vznesení návrhu či připomínky.

8.5 SOUHRNNÉ SHRNUTÍ

V rámci výše zmíněného výzkumného šetření vyplynulo, jaká je náplň a postavení speciálního pedagoga na malotřídní škole. Odpovědi na otázky byly místy různé a někdy si i odporovaly. Z výsledků není jednoznačný pohled zejména rodičů, zda potřebují pro své dítě speciálního pedagoga. Nicméně je jasné, že pozice speciálního pedagoga je v celém vzdělávacím systému potřebná. Jeho práce a zapojení do reedukace žáků mě nadchla a vede mě k zamyšlení, zda přeci jen nebude potřeba mít více takových odborníků, kteří budou zapojeni v celém školském systému. Děti se

specifickou poruchou učení stále přibývá, a tak věřím, že své uplatnění by našel v každém školském zařízení.

ZÁVĚR

Malotřídní školy jsou nedílnou součástí našeho školského systému. Mají svá specifika, díky kterému vytváří zajímavé prostředí jak pro pedagogy, tak i pro žáky.

V teoretické části práce jsme se zaměřili na historii, specifika a legislativu malotřídních škol. Dále jsme se zabývali prací speciálního pedagoga jeho funkce. Popsali jsme si specifické poruchy učení, jaké jsou její příčiny a projevy, diagnostiku a reedukace těchto poruch. Některé specifické poruchy jsme si více popsali.

V praktické části jsme se zaměřili na případové studie žáků s dyslexií a dysgrafií, popsali jsme jejich počínání během výuky a také jak s těmito žáky pracovat. Ukázali jsme si některé pomůcky, které nám pomáhají při reedukaci těchto poruch. V další části této praktické části jsme zjišťovali formou polostandarizovaných rozhovorů a dotazníkového šetření, jaká je role a funkce speciálního pedagoga na malotřídních školách.

Z výzkumného šetření, na které byla zaměřena této bakalářská práce vyplývá, že speciální pedagog je nepostradatelnou součástí pedagogického sboru na malotřídní škole. Díky svému postavení má nezastupitelnou pozici. Díky své potřebnosti má na škole nezastupitelnou funkci.

Byla bych ráda, kdyby tato práce přispěla k rozšíření podvědomí o malotřídních školách a práci pedagogů na těchto školách. Dále aby byla zdrojem zjištěných informací, jak pro pedagogické pracovníky, tak i pro laickou veřejnost.

Na závěr bych chtěla dodat, že věřím ve smysl malotřídních škol, jejich tradici a i budoucnost. Také práce speciálních pedagogů nejen na těchto školách bude i nadále potřebná a nutná. Někteří odborníci tvrdí, že díky současné situaci ve společnosti bude specifických poruch učení i nadále přibývat, což znamená daleko větší práci pro tyto pedagogy. Věřím, že jednou nastane doma, kdy na každé škole bude speciální pedagog a bude se věnovat pouze problematice dětí se specifickou poruchou, anebo dětem nadaným.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

BABTIE, P., EMERSON, J., TĚTHALOVÁ, M., *Dítě s dyskalkulií ve škole*. 1.vyd. Praha: Portál, 2018 ISBN: 978-80-262-1304-8

DVOŘÁKOVÁ, M., KOLÁŘ, Z., TVRZOVÁ, I., VÁŇOVÁ, R., *Základní učebnice pedagogiky*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978–80-247-5039-2

JUCOVIČOVÁ, D., ŽÁČKOVÁ, H., *Metody reedukace specifických poruch učení Dysgrafie*. 2.vyd. Praha: D+H 2009. ISBN 978-80-903869-9-0

KENDÍKOVÁ, J., *Školák se speciálními vzdělávacími potřebami*. 1.vyd., Praha: Josef Raabe, 2017. ISBN 978–80–7496-305-6

KOHOUT, K., *Základy obecné pedagogiky*. 2.vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010. ISBN 978-80-7452-009-9

KREJČOVÁ, L., HLADÍKOVÁ, Z. *Zvládáme specifické poruchy učení Dyslexie, dysortografie, dysgrafie*. 1.vyd. Brno: Edika 2019. ISBN 978-80-266-1400-5

MATĚJČEK, Z., *Dyslexie*, 1.vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988.

POKORNÁ, V. *Cvičení pro děti se specifickými poruchami učení*. 5.vyd., Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-931-6

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J., *Pedagogický slovník*, 1.vyd. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-029-4

SUKOVÁ, B., *Zákon o pedagogických pracovnících, nařízení vlády č. 75/2005 Sb. s výkladem*, 1.vyd. Třinec: Resk, 2005

TRNKOVÁ, K. KNOTOVÁ, D., CHALOUPKOVÁ, L. *Malotřídní školy v České republice*. 1.vyd., Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-204-8

VALENTA, M., kol., *Slovník speciální pedagogiky*, 1.vyd., Praha: Portál,2015. ISBN 978-80-262-0937-9

VOKÁČ, P., ZELENÁ, J., PEŠTÁLOVÁ, L., *Školský zákon s odborným výkladem*. 3. vyd., Třinec: Resk, 2012. ISBN 978-80-904324-1-3

ZELINKOVÁ, O. *Poruchy učení*. 12.vyd.Praha: Portál, 2015.ISBN 978-80-262-0875-4

Seznam použitých zahraničních zdrojů

LACA, S. *Sociální pedagogika*. Pražská vysoká škola psychosociálních studií, 1.vyd., Praha: Pražská vysoká škola psychosociálních studií, 2019. ISBN 978-80-906237-3-6

Seznam použitých internetových zdrojů

48/2005 Sb. Vyhláška o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky. Zákony pro lidi - Sběrka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 04.03.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-48>

561/2004 Sb. Školský zákon. Zákony pro lidi - Sběrka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 04.03.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

SEZNAM ZKRATEK

SPU - Specifické poruchy učení

PPP – Pedagogicko-psychologická poradna

SPC – Speciálně pedagogické centrum

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

IVP – Individuální vzdělávací plán

PL – Plán podpory

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam tabulek

Tabulka 1 <i>Organizace stupňů základních škol v letech 1960–1989</i>	15
Tabulka 2 – Porovnání malotřídek a plně organizovaných škol	19
Tabulka 3 Počet malotřídek v roce 2020	22
Tabulka 4 Základní parametry – Pedagogičtí pracovníci	55
Tabulka 5 Základní parametry – Speciální pedagogové	56
Tabulka 6 Základní parametry- Rodiče dětí se speciálními vzdělávacími potřebami	57

Seznam grafů

Graf 1 Počet malotřídek 1989/1990 – 1995/1996.....	17
--	----

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Rozhovor s pedagogy a ostatními pedagogickými pracovníky	I
Příloha B – Rozhovor se speciálními pedagogy	II
Příloha C – Rozhovor s rodiči žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.....	III
Příloha D – Dotazník pro rodiče	IV
Příloha E – obrázek 1	VI
Příloha F – obrázek 2	VI
Příloha G – obrázek 3	VII
Příloha H – obrázek 4	VII
Příloha I – obrázek 5	VIII
Příloha J – obrázek 6.....	VIII
Příloha K – obrázek 7	IX
Příloha L – obrázek 8.....	IX
Příloha M- obrázek 9	X
Příloha N – obrázek 10	X
Příloha O – obrázek 11	XI
Příloha P - obrázek 12.....	XII
Příloha Q – obrázek 13	XII
Příloha R – obrázek 14.....	XIII
Příloha S obrázek 15	XIII

Příloha T- obrázek 16	XIV
Příloha U- obrázek 17	XIV
Příloha V – obrázek 18	XV
Příloha W – obrázek 19	XV
Příloha X – obrázek 20	XVI
Příloha Y -obrázek 21	XVI
Příloha Z – obrázek 22	XVII

ROZHOVOR S PEDAGOGY A OSTATNÍMI PEDAGOGICKÝMI PRACOVNÍKY

MUŽ – ŽENA

- 1) JAKÝ JE VÁŠ VĚK?
- 2) NA JAKÉ ŠKOLE UČÍTE?

- 3) JAK DLOUHÁ JE VAŠE UČITELSKÁ PRAXE?

- 4) JAKOU FUNKCI NA ŠKOLE VYKONÁVÁTE?

- 5) JAKÝ ROČNÍK V SOUČASNÉ DOBĚ UČÍTE?

- 6) MÁTE VE ŠKOLE SPECIÁLNÍHO PEDAGOGA? POKUD NE BYL BYSTE RÁD/A, KDYBY NA VAŠÍ ŠKOLE SPECIÁLNÍ PEDAGOG BYL?

- 7) VNÍMÁTE FUNKCI SPECIÁLNÍHO PEDAGOGA, JAKO PŘÍNOS PRO VÁŠ PEDAGOGICKÝ SBOR?

- 8) JAK PROBÍHÁ SPOLUPRÁCE, ČÍM JE PŘÍNOSEM?

- 9) JSTE RÁDI ŽE JE SPECIÁLNÍ PEDAGOG SOUČÁSTÍ VAŠEHO TÝMU?

ROZHOVOR SE SPECIÁLNÍMI PEDAGOGY

MUŽ – ŽENA

10) JAKÝ JE VÁŠ VĚK?

11) NA JAKÉ ŠKOLE UČÍTE?

12) JAKOU FUNKCI NA ŠKOLE VYKONÁVÁTE?

13) JAK DLOUHÁ JE VAŠE PEDAGOGICKÁ PRAXE A KOLIK LET DĚLÁTE SPECIÁLNÍHO PEDAGOGA?

14) JAK VNÍMÁTE SVOJI POZICI SPECIÁLNÍHO PEDAGOGA V POSTAVENÍ K OSTATNÍM PEDAGOGICKÝM PRACOVNÍKŮM?

15) JAK BYSTE POPSAL/POPSALA SVOJI PRÁCI (JAKÁ JE VAŠE NEJČASTĚJŠÍ ČINNOST?)

16) VNÍMÁTE NĚJAKÉ POKROKY OHLEDNĚ VNÍMÁNÍ VAŠÍ POZICE ZA POSLEDNÍ ROKY?

17) CO VÁS NEJVÍCE BAVÍ NA VAŠÍ PRÁCI?

ROZHOVOR S RODIČI ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

MUŽ - ŽENA

18) JAKÝ JE VÁŠ VĚK?

19) JAKÝ ROČNÍK VAŠE DÍTĚ NAVŠTĚVUJE?

20) JAKOU PORUCHU MÁ VAŠE DÍTĚ?

21) JAK A KDY JSTE ZJISTIL/A ŽE MÁ VAŠE DÍTĚ NĚJAKÝ PROBLÉM?

22) S KÝM NEJVÍCE SPOLUPRACUJETE OHLEDNĚ PROBLÉMU VAŠEHO
DÍTĚTE?

23) VNÍMÁTE NĚJAKÝ PŘÍNOS SPECIÁLNÍHO PEDAGOGA OHLEDNĚ VAŠEHO
PROBLÉMU VAŠEHO DÍTĚTE?

24) JSTE SPOKOJEN/A S PRACÍ SPECIÁLNÍHO PEDAGOGA NA VAŠÍ ŠKOLE?

25) JSTE SPOKOJEN S PŘÍSTUPEM A PRACÍ PEDAGOGŮ S OHLEDEM NA
PROBLÉM VAŠEHO DÍTĚTE?

26) JE NĚCO, CO BYSTE ZLEPŠIL/A?

DOTAZNÍK PRO RODIČE

1) Jste muž – žena

2) Jaký ročník navštěvuje vaše dítě?

1.   2.   3.   4.   5.

3) Jak daleko dojíždíte za vzděláváním vašeho dítěte?

0–5 km

5-10 km

10- 15km

15 a výše km

4) Splňuje škola vaše očekávání?

ano

spíše ano

nevím

ne

spíše ne

5) Myslíte že, velikost tříd ovlivňuje kvalitu vzdělávání vašeho dítěte?

ano

spíše ano

nevím

ne

spíše ne

6) Máte na vaší škole speciálního pedagoga?

ano

spíše ano

nevím

ne

spíše ne

7) Vnímáte rozdíl mezi běžným pedagogem a speciálním pedagogem?

ano

spíše ano

nevím

ne

spíše ne

8) Víte, kdo je na vaší škole speciální pedagog?

ano

spíše ano

nevím

ne

spíše ne

9) Využíváte „služby“ speciálního pedagoga pro sebe a své dítě?

ano

spíše ano

nevím

ne

spíše ne

10) Vnímáte tuto pozici na škole jako přínosnou?

ano

spíše ano

nevím

ne

spíše ne

11) Je komunikace se speciálním pedagogem z vašeho pohledu dostatečně srozumitelná?

ano

spíše ano

nevím

ne

spíše ne

12) Pomohl nebo poradil Vám speciální pedagog v době studia vašeho dítěte?

ano   spíše ano   nevím   ne   spíše
ne

13) Cítíte ze strany speciálního pedagoga porozumění vašich problémů a požadavků?

ano   spíše ano   nevím   ne   spíše ne

14) Vnímáte funkci speciálního pedagoga na škole jako důležitou?

ano   spíše ano   nevím   ne   spíše ne

15) Cítíte se ve škole vítáni?

ano   spíše ano   nevím   ne   spíše ne

16) Co byste zlepšil/ zlepšila? Ostatní připomínky a názory.

Příloha E – obrázek 1

Příloha F – obrázek 2

Holčička se jmenuje Jana , kluk je Petr.

1) Napiš jména dětí do bublin.

Vybarvuj podle návodu:

- 1) Petr má žlutou čepici a zelené boty.
- 2) Jana má hnědé vlasy.
- 3) Jana má růžové boty, oranžovou kabelku, červené šaty a modrý kabát.
- 4) Petr má modré kraťasy a černé boty.
- 5) Kufřík na svačtinu s hvězdičkou má žlutou barvu.

Příloha G – obrázek 3

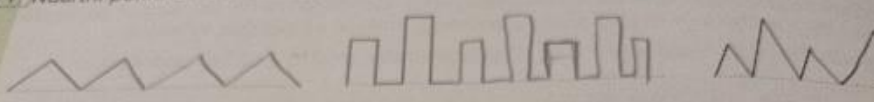

Příloha H – obrázek 4

Příloha I – obrázek 5

11. Načrtni pokračování lomených čar.

12. Mysli si číslo od 5 do 10 a zapiš ho do prvního kroužku. Dále počítej podle zadání.

$(10) + 10 = (20) - 12 = (8) + 15 = (23) - 2 = (21) + 13 = (34) - 18 = (16)$

Ve školní knihovně si děti vypůjčily v úterý 45 knih a ve čtvrtek o 7 knih méně. Kolik knih si vypůjčily za oba dny?

Výpočet: $45 - 7 = 38$
 odpověď: Děti si vypůjčily 38 knih.

(zvládám dobře – částečně – doučím se). Maximální počet bodů: 35

Příloha J – obrázek 6

KURE	VZOP	KURČATA
1. kuřecí	1. kura	1. kurčátko
2. kuřecí	2. kura	2. kurčátko
3. kuřecí	3. kura	3. kurčátko
4. kuřecí	4. kura	4. kurčátko
5. kuřecí	5. kura	5. kurčátko
6. s kuřecí	6. s kura	6. s kurčátko
7. s kuřecí	7. s kura	7. s kurčátko

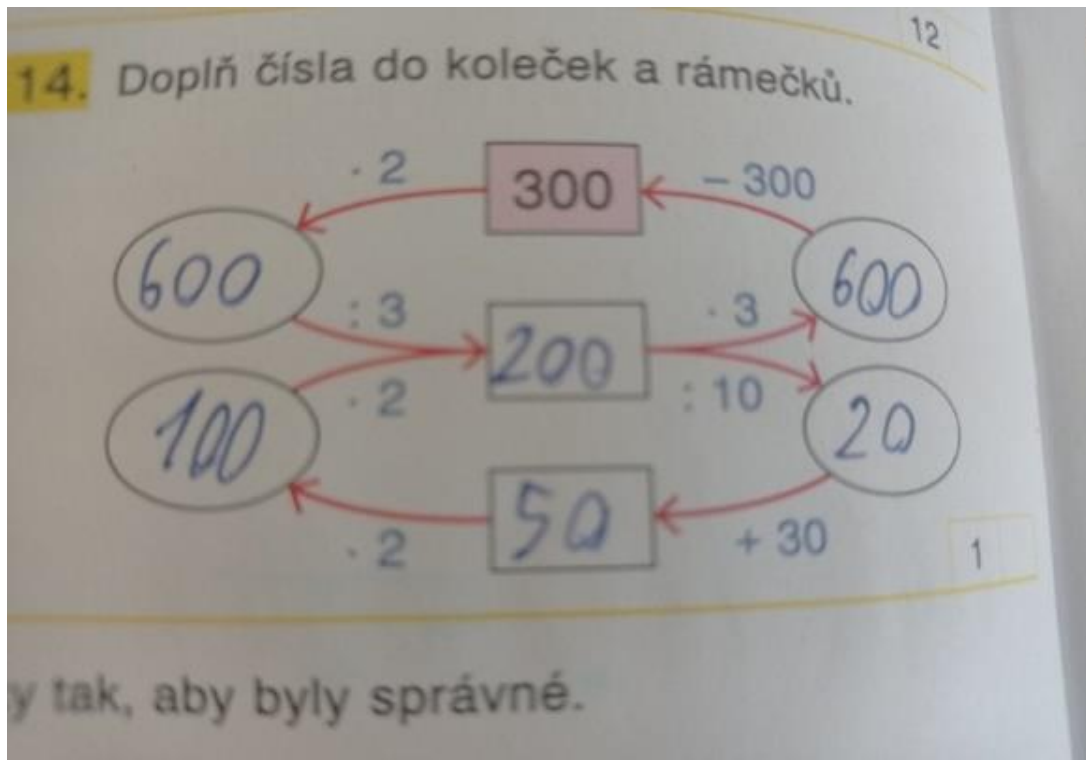
Příloha K – obrázek 7

Příloha L – obrázek 8

Příloha M- obrázek 9

Příloha N – obrázek 10

<p>VODSTVO V ČR ①</p> <p>Voda _____</p> <p>_____</p> <p>Povrchová</p> <p>- roční máchová</p> <p>př. _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>- roční kolo</p> <p>př. _____</p> <p>_____</p>	<p>PŘEHRADY ②</p> <p>Kobry _____ vody</p> <p>Ochrana před _____</p> <p>od kalamit</p> <p>Některé přehrady má</p> <p>řece Ustavě je _____</p> <p>ŘEKY</p> <p>př. _____</p> <p><u>Vlčava</u></p> <p><u>Bečoubka</u></p>
---	---

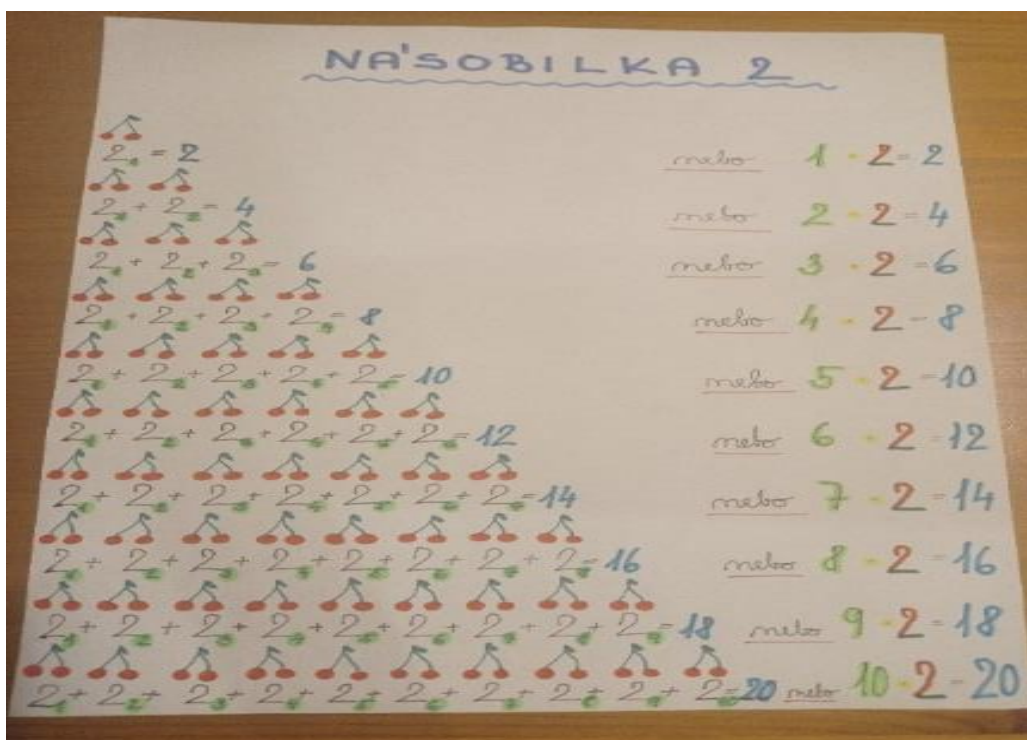
Příloha O – obrázek 11

Příloha P - obrázek 12

Příloha Q – obrázek 13

Příloha R – obrázek 14

Příloha S obrázek 15

Příloha T- obrázek 16

Doplň číselnou řadu.

27	28		30	31			34	35	36
----	----	--	----	----	--	--	----	----	----

70	71		73			76	77	78	
----	----	--	----	--	--	----	----	----	--

	20	30			60		80		100
--	----	----	--	--	----	--	----	--	-----

54		56	57		59		61	62	
----	--	----	----	--	----	--	----	----	--

Doplň chybějící čísla

$78+9=$ $8+9=$ $33+9=$ $21+5=$

$36+_=45$ $10+_=56$ $54+_=61$ $_{+10}=63$

Příloha U- obrázek 17

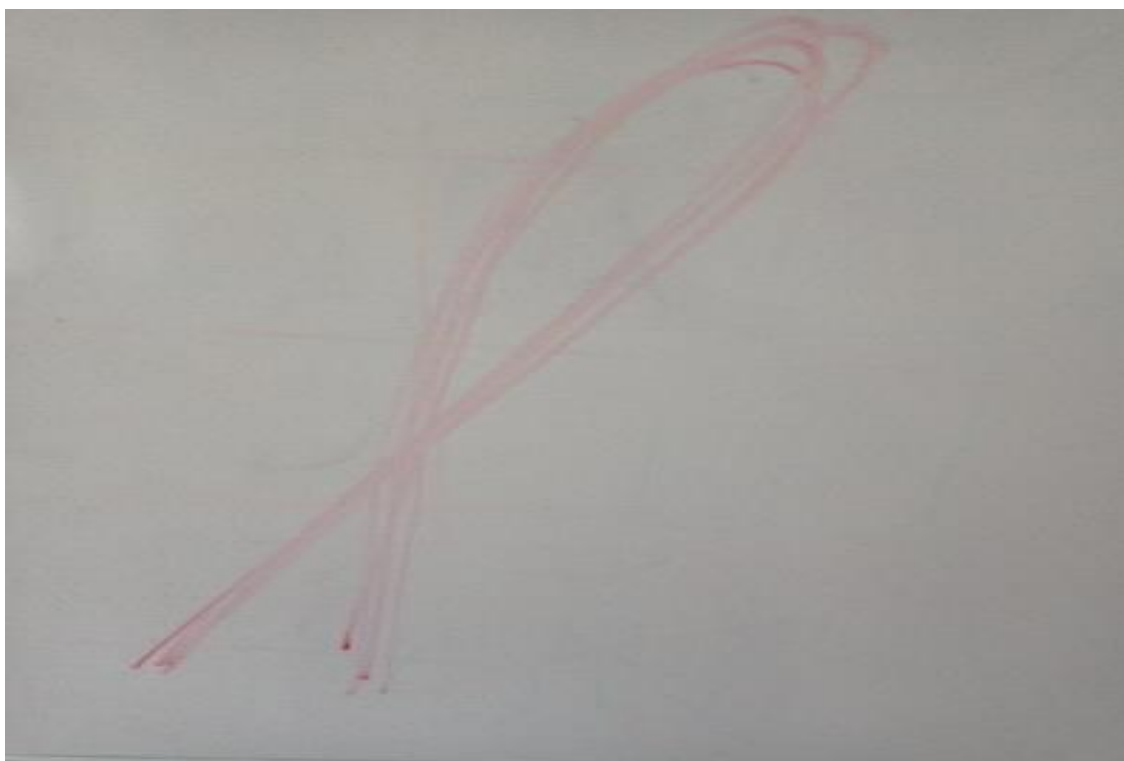

Příloha V – obrázek 18

Příloha W – obrázek 19

Příloha X – obrázek 20

Příloha Y -obrázek 21

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Věra Libichová

Obor: Speciální pedagogika – vychovatelství

Forma studia: kombinovaná

Název práce: Speciální pedagog, jeho role ve vzdělávání dětí se specifickou poruchou učení na malotřídní škole

Rok: 2022

Počet stran textu bez příloh: 50

Celkový počet stran příloh: 17

Počet titulů českých použitých zdrojů: 14

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 1

Počet internetových zdrojů: 2

Vedoucí práce: Mgr. Milan Fleischmann